

ATGOLANS

DAUGAVES VILNŪS

Drama 5 cēliņūs.

Москва 1926

Izdevia Latvijas Katolū Jaunotnes Kādriiba.

DAUGAVPILĪ,

1926. g.

„Dzeivis viļņūs.”

Drama 5 celiņūs

PERSONYS:

Pyrmis celiņš:

1. Rutkys Odums (45-50 gadu) — labi pōrticš Latgolys zemnīks.
2. Oduma sīva Agata (40-45 gadu).
3. Jōneitš — jūs dāls (apmāram 20 gadu vacs).
4. Katreitá — jūs maita (apmāram 18 gadu vaca).
5. Rōcinītá — jūs kaiminá (40-45 gadu).
6. Jankelš — žyds kuļvedš.

Ūtris celiņš:

1. Jōneitš.
2. Katreitá.
3. Grīta — jūs saimineica piļsātá.
4. Broneitá, Zuzona, Iļža, Odums, Pōvuls i Ignats — Jōneiša i Katreitis školys bīdri-abiturienti.

Trešis celiņš

1. Rutkys Odums.
2. Rutkīná.
3. Jōneitš.
4. Katreitá.
5. Madalá — mājneica.

Catūrtis celiņš:

1. Jōņš.
2. Katreitá,
3. Broneitá.
4. Berta — saimineica.
5. Eikšš — deputats.

Piktis celiņš:

1. Rutku Jōņš — doktors.
2. Broná — jō sīva i žālsirdeigō mōsa.
3. Slymī:
 - a) Dovids Lāpauss,
 - b) Ratinīku Bōrbola,
 - c) Jeduženš Cirseitš,
 - d) Lopsu Brigita,
 - e) Moneitá — škoļneica,
 - f) Rutkys Odums.
4. Jōná doktora kolpyuná.

Pizeimá: Pyrmis i trešis celiņi nūteik Rutku Oduma sātā, ūtrīs i catūrtis celiņi nūteik Jōneiša i Katreitis dzeivūkli piļsātā i pādejīs celiņš nūteik pec divdesmit godim pogosta slimineicā.

Pyrmīs cielīņš

I skots

(*Rutkys, Rutkīnā, Jōneitš i Katreitá*)

R u t k ī n á: Katreit-*maitiņ*, tova kuleitá jau pylna. Īlyku táv kukuli maizis, cybu svīsta, galis gobolu, sīra i buteli pīna.

K a t r e i t á: Paļdis, mām! Maizis gon navajdzāja tik daudzi: tū gryuši nāsť i tei ōtri viņ nūbrīst. Lobōk jau bŷtu, ka máš maizi nūpierktu piļsātā.

R u t k ī n á: (*izīdama*) Kur jau vysa pīzapierksi...

R u t k y s: Verīs, kaida „gaspaža”! Jai sātys maizá jau naloba; jai pierktōs gribīs... Ak, tu sovvaļneica! Daudzi ta tu pīpeļnieji naudys par kū pierkť? Ka sōksi poša peļnāť, to vareisi sáv ašť, kaidu gribeisi — ādķ koč kotru dīn peirāgus, a tagad pasok paļdis par tū, kū tāvs ai mōti dūd!

J ō n e i t š: Tāť, Katreitá jau narunoj tō pec, ka jai peirāga grybātūs, a tō pec, ka patīši par divejom nedeļom maizá nūbrīst, sapeļ i palīk ryugta. Voi ta eistyn nabŷtu lobōk myltus pōrdūt i mŷsim par tū naudu nūpierkť piļsātā maizi.

R u t k y s: Daudz tu saprūti: rudzu pudu atdūsi žydam par divi lati, a žyds par tūs pošu rudzu maizi nūšmaukš nu tevá pīci lati. Vot táv i riekins!

J ō n e i t š: Lai bŷš i tai. Tūmār, bez kō navar, nikū napadareisi.

R u t k y s: Na lely kungi... Zūbi stypri — sakūdāsit gon i nūbrīdušu!

R u t k ī n á: (*Īnasdama kuli*) Nu, dielen, vot i tova kuleitá pylna. Īnešu táv buļbeņu, grīziņu, kōpustu, seipulu, rōciņu i kaidu pīcotu bŷrkōnu.

J ō n e i t š: Paļdis, mām! Voi nabŷš par gryutu. (*Cyloj kuli*) Nu, varbŷť aiznessu gon.

R u t k ī n á: Vajdzá gon tāvainám sajiugť zyrgu i kaidu gobolu pavásť bārnus.

R u t k y s: Vāļ kō navajdzātu! Na nesiejs nas kuli, a kulá nesieji.
Nikas, aiznásš gon!

K a t r e i t á: Ak jau, tāt, na pyrmū ņazi mýsim šai komōtīs. Kū ta darāt... Viņu Jureitš gon nikod naīt kōjom; vysod jū nūvad vedīn, a mýsim jau pikts gods, kai jōmierej ai kuļom placūs.

R u t k y s: Vot kur atroda breidināt mani ai Rōcini. Voi ta maņ nu taida Rōciná pīmārs jōjem! Lai sáv lindžinoj sovu Jureiti; gon jau rádzāsim, kas vāļ nu jō iznōkš: voi tik nanūiš jys „sunám sāka pļautu”,

J ō n e i t š: Katreiņ, kū tī tik daudzi runōt! Voi ta mums šei pyrmō ņaizá. Gon jau nūišim. Váļč svōrkus, laissimās celā?

R u t k ī n á: Ak jau, bārni, kū ta darāt, ka mýsu tāvam taida cīta sirdš.

R u t k y s: Tu tik tū viņ i zyn: cīta sirdš... Vot atroda, ai kū mani breidināt!

J ō n e i t š: E, tāt, kam tī daudzi streidātīs — gon jau nūišim. Bet, tāt, as lyudzu naudys.

R u t k y s: Ikkotru ņazi vys naudys i naudys; taišni naizprūtu, kur jiuš tū naudu gryužot! Niu paņ: obejim taidys kulis... rōdīs divejom nedeļom atlycyn. I kaidai to lygai vāļ tei nauda vajdzeiga? Gryuž i gryuž kai caurojā maisā...

J ō n e i t š: Tāt, kab tu býtu gōjš školā, to tu zynōtu, ka na ai vīnom viņ buļbom i kōpustim var dzeivōt školāns, rūnās vāļ daždažaidys cytys vajdzeibys.

R u t k y s: A... zynu jiusu vajdzeibys!.. Lai pa teatrim i kinematografim volkōtīs, papirosus peipāt i cytys palaidneibys darāt...

J ō n e i t š: Nā, tāt, nā! Na deļ teatrim i kinematografim voi papirosim nu tevá lyudzu, a eistyn napīcīšamajom vajdzeibom.

R u t k y s: A kaidys to tōs napīcīšamōs vajdzeibys var být?

J ō n e i t š: Jōnūpīerk tiņtá, spolvys, papeirs, grōmotys, saimineicai jōnūmoksoj par dzeivūkli — vot kaidys napīcīšamōs vajdzeibys

R u t k y s: Kotru ŕaizi vys teipať viņ dzīsmá: tiņtá, papeirs, grōmotys... I vylks jiusus zyna, kur jiuš tik daudzi tōs tiņtis sarokstot! I tovu breinumu: roksta, roksta, voi vasalym spanim saroksta tiņtis, a kod maņ vajaga pīrakstāť „mirovajam" lyugumu, tod manī syuta pi advokata. I kaidom ta gudreibom jiusus tī mōca tymā školā?..

K a t r e i t á: (*Slauka osorys*)

R u t k ī n á: Nu dūd, jau dūd! Naryudynoj bārnu!

R u t k y s: (*izvalk nu skapá 50 santimu i dūd Jōneišam*) Ša! Bet verīs, kab tu maņ napalaistu kaidom palaidneibom!

J ō n e i t š: Nā, tāť, šitik viņ moz! Saimineicai jōsamoksoj četri lati, Katreitái jōnūpīerk divi būrtnēicys, maņ vīna grōmota... Patš mozīs īdūd kaut pīci lati.

R u t k y s: Pasok saimineicai, ka jaunneđ as patš jai nūmoksōšu. A jums pītikš šūs pīcdesmit santimu.

K a t r e i t á: (*Bučoj mōtái rūkā*) Ai Dīvu, mām! (*Bučoj tāvam nikō nateikdama*)

K a t r e i t á: (*Iz Jōneiti*) Jōneit, īsim dreizōk! Voi ta mums šei pyrmō ŕaizá.

J ō n e i t š: (*Valk vīerssvōrkus i kar kuli placūs*)

R u t k ī n á: Tāvaiņ, voi ta jau tu i nadadūsi?

R u t k y s: Kluš, vōrna! Lai mōcōs dzeivōť!

J ō n e i t š: Dzeivojit vasaly!

R u t k ī n á: Atsavasaloj ai tāvu!

J ō n e i t š: (*Skūpsta tāvam i mōtái rūkā i ōtri dūdās iz durovom teikdams:*) Ai Dīvu!

R u t k ī n á: (*Osorys slauceidama pavoda bārnuš*)

R u t k y s: (*Vīns patš*) Aha, kai labi sajimsi rūkōs, tod vāļ pazeist tāvu ai mōti, vāļ rūkā pabučoj, a ka as bejš meikstōks, jau kas zyn kaidu ceľu bȳtu nūgōjuši. A niu vot jau pādejis gods obejim

gimnazejī, a iz rudini b̄yṣ maṇ divi studenti. Tod patṣ nūbraukṣu iz pīstōtni prīškā, lai vysi Rōcini i Vonogi rādṣ, ka Rutkam divi studenti.

II skots

(Rutkīnā ai Rōcinīti īit ustobā)

R u t k ī n á: Tai jau ir, kūmeṇ: mozi bārni — moza bāda, lely bārni — lela bāda...

R ō c i n ī t á: Tai, tai, mīlō! *(Iz Rutku)* Vasals, kūmeṇ! Voi ta tu šudiṇ sātā! Dūmōju, sok, studentus b̄ysi nūvedṣ...

R u t k y s: E, muni studenti nav kaidi meikstčaulis: kam tī dzie kratātīs rotūs, šī lobōk ejmūt kōjom.

R ō c i n ī t á: M̄ysu to jau Jureitṣ vysod prosōs brauciṇ. Cikam dzie pīcpadsmīt verstu kōjom nūīškys, kōjis sōkam sōpāṭ.

R u t k ī n á: M̄ysejī to jau nazažāloj ai kōjom — vysod jautri īṭ kōjom.

R u t k y s: Nu, zynoms, jiusu Jurṣ jau mōcāsīs par bazneickungu, tō pec jau aizlaika jōpīrūn pi braukōšonys.

R ō c i n ī t á: Ak jau, kūmeṇ, labi jau b̄yṭu, ka Jureitṣ izītu bazneickungūs. A kai ta jiusu Jōṇuks, voi ta nazajem par bazneickungu?

R u t k y s: A kas ta jū bazneickungūs laisṣ! Tagad tik „duraki” īt bazneickungūs.

R u t k ī n á: I taisneiba... Padūmoj poša, kūmeṇ, kaida tagad bazneickungim dzeivá: navā vairs ni cīnā, ni bagateibys, ni mīreigys dzeivis.

R ō c i n ī t á: Tys to tai gon, mīlō! A muns patṣ tik ap tū viṇ i runoj: šam dzie navajagam ni bazneickunga monta, ni kō cyta, bet šam tai ļūti pateikūt klausātīs kai šūs Jureitṣ pi oltorā skaiški dzīdōšūt i ai sovom mōceibom aicynōškūt ļaudṣ nu ļauna pi loba.

R u t k y s: Atroda nu kō prīcōtīs!.. Seņōk to vāļ beja par kū i stypri dzīdōt, i mōceibys runōt, a tagad? Tagad ni vairs taidu ekzekveju, ni mišu, pi uperu, ni senejō cīnā. Muns gon Jōņš bazneickungūs naiš!

R ō c i n ī t á: Nu, a par kaida ta jiuš sovu mōcāsīt?

R u t k y s: Zynoms par kaidu doktori, inženeri, deputatu voi par ministri.

R u t k ī n á: Kūmeņ, lobōk jau pīrunoj sovam tāvainām, lai ari jys nadūmoj bazneickungūs laišt.

R ō c i n ī t á: Ak jau, labi jau bȳtu, nabȳtu jau slikši, ka i mȳsejīs Jureitš mōceitūs par kaidu doktori voi „anžineri”.

R u t k y s: Da, da!.. Bet kas zyn, voi pītīkš tovam večam „palovu”, ai kū izmōcāt Juri par doktori voi inženeri.

R ō c i n ī t á: Nu nazynu. Leidz šam gon vāļ sytomās poši ai sovu cauri, a kai bȳš tōļōk, Dīvs tū zyna.

III skots

(Jankelš iīt ustobā)

J a n k e l š: (*īdams ai kuli*) Lobe dīne Rutke kungem. Ui, mune lobe Rutke kunge, voi joms zin, kaide manim kibeles notike.

R u t k y s: Nu kas ta? Voi kas par apakli samátá?

J a n k e l š: Ui, vei, veļ sliktoke. Es broice ar sove vazume uz joise cime und cele satope joise dale und joise meite und veļ vīne poike ar moze poike. Und es broice, und vini broice.

R u t k y s: Kū tá gvāļz!.. kluš, namaloj!

J a n k e l š: Nā, nu dij, Rutke kunge, tai bij: es broice und vini broice und oi gevald! Vini aizmete manim aiz rote und es ar vise vazume tike ikš grōve. Und oi kaide manim nūtike nalaime: mune kersine pudele lompem pa golam, Ui, vei, kaide manim škode. Bet, Rutke kunge, es pazine tove dāle und tove meite und tōpec Rutke kunge īdūs manim kešeles sīne und es boiše ar mīre.

R u t k y s: Ōrā nu ustobys! Kū tá gválz! Muni bārni nikur nanūbraucá, a kōjom nūgōja.

J a n k e l š: Ui, ne, Rutke kunge! Vini broice und mani aizmete aiz rote und es ar vise mune vazume īsavele ikš grōve.

R ō c i n ī t á: Vo dzie, kūmeņ, laikam i taisneiba, kū Jankeleiš soka varbýt mýsejī býš pajāmuši paváš Jōņuku ai Katreiti; varbýt i taisneiba, ka býš nūtykusá kaida nalaimá.

R u t k y s: A voi ta as vaineigs, ka jiusu Jurka braukť namōk. Mōcōs, mōcōs, a braukť viņ naīzamōca; īzamōciejš pyrmōk braukť i tod iz školu gōjš. Jankeļ, tu prosi sīnā na nu maná, a nu Rōciná!

J a n k e l š: Labi, Rutke kunge, es boiše ari pi Rōcenem, bet tu manim doise kaide druske buļbe.

R u t k y s: Ka tu īdūsi maņ tabaka, tod dabōsi ari buļbu.

R u t k ī n á: Dūd̄jau dūd̄tāvainám tabaka gon jau dabōsi buļbeņu.

J a n k e l š: Ar lele prīke dūde munem Rutke kungem poše lobe tabake turke. Loidze Rutke kunge (*dūd̄ tabaka paku*) šite tabake vise Reige kunge peipo, ari ministre und poše deputate peipo šite tabake.

R u t k y s: Nu, tu jau pīstōsteisi kazyn kū. Varbýt kaidys „samagonkys” býsi pībōzš.

J a n k e l š: Ui, vei, mune kunge, eistyn joms soke, ka no poše Reige.

R u t k ī n á: Áj jau šur, Jankeleit̄, īdūšu tāv buļbeņu!

R u t k y s: Nu tik verīs, nadūd̄ daudz!

J a n k e l š: Ar Dīve, saiminīke kunge!

R ō c i n ī t á: Jōit i maņ iz sātu; ak jau šys maita nabýš nazalicš pi mýsu. Ai Dīvu, kūmeņ!

R u t k y s: Ai Dīvu, ai Dīvu!

R u t k y s: (*Vīns patš*) Nu, pag, as jam gon nūmaukšu ōdu par ausim! I kai jys dreikstāja Rōciná rotūs sástīs! Muns dāls i muna maita Rōciná rotūs... Nā, tys napīlaižams! I kū niu

pascās cyti sābru ļaudš? Nā, šei b̄yš pādejō ņaizá i munim bārnim kōjom iz školu! Nōkušū ņaizi sajiugšu siermi jaunijā lineikā, pasādynōšu obejus studentus kai lelus kungus i vysus celā apbraukšu... Bet, pag, jōit i jōidūd tam smerdelám sīna, lai nikam nastōsta, ka muni bāрни Rōciná rotūs braucá. (*Izīt*)

A I Z K O R S

Ūtrīs cielīņš

I skots

(Jōneitš i Katreitá sād pi karasina lampys i mōcōs)

K a t r e i t á: Jōneitš, paleidz maņ šū riekinu izriekinōt! As raudzieju i šai, i tai, a vys naiznōk i naiznōk.

J ō n e i t š: Pōrriekinoj vāļ ņaizi!

K a t r e i t á: A ka šū ņaizi naiznōkš, voi tod paleidzeisi?

J ō n e i t š: Nu, ka i šū ņaizi naiznōkš, tod paleidzeišu.

K a t r e i t á: Nu labi! Pōrriekinōšu vāļ ņaizi: *(riekinoj)* Aha, vot kur klaida! Vītā plusa beju īlykusá minusu... Nu tagad, varbūt, iznōkš.

J ō n e i t š: Nu redzi, kai nūpītnōk padūmōsi, tai i poša izriekinōsi.

K a t r e i t á: A vot i iznōcá. Aha izriekinōju gon!

J ō n e i t š: Šudiņ to sastdīnis vokors, varātu gon drusku i atsapyust.

K a t r e i t á: Da, tāv gon var pyustīs, kod vysi riekini vīgli dorōs, a maņ to nav kod pyustīs. Kab tōs algebrys i geometrejis nabejš, vot bētu laimá!

J ō n e i t š: A maņ, kab vysys viesturis sadadzynōtu i vysus Napoleonus i Cezarus lyga nūrautu, a matematika i dobys zineibys lai palyktu.

K a t r e i t á: Dobys zineibys to gon interesantys i vajdzeigys, a kaidai lygai tei matematika vajdzeiga; tik likō golvys jaukšona.

J ō n e i t š: Nā, bez matematikys i dobys zineibys navarams; matematika napīcīšama, jo jei atteista i padzilinoj mýsu prōtu.
(Kloudzynoj pi durovom)

II skots

(Odums, Pōvuls, Ignats, Broná, Iļža, Zuzona)

K a t r e i t á: Lyudzom īškā! *(Ustobā īnōk draugi i draudzinis: Odums, Pōvuls, Ignats, Broná, Zuzona i Iļža)*

G o s t i: (*īīdami*) Vasaly, Jōnā kgs i Katreitis jkdzā!

J ō n e i t š i K a t r e i t á: Vasaly, vasaly, draugi i draudzinis!
Lyudzom tyvōk pi gunš!

O d u m s: Nu i kauns!.. Šudiņ sastdīnis vokors, a šī vot strōdoj
nūsveiduši. Svīdit koč ņaizi tōs grōmotys ceplī: ka jau golvā
nikō nabyš, to grōmota ari nikō naleidzās!

P ō v u l s: Nā, Odum, vāļ paagri svīst ceplī, vāļ vīns mieness
jōpagaida. Vot, kod nūliksim pādejū eksamenu, tod gon varās
vysys sasvīst ceplī voi žydam atdūt.

J ō n e i t š: Nā as gon i pec pādejim eksamenim namesšu ceplī, a
nūlikšu vacuma dīnom pīminái.

I g n a t s: Da, táv, kai bogota tāva dālam, var jau globōt pīminái, a
maņ koč i gribātūs globōt pīminái, nav kō globōt: vīna
bibliotekys, ūtra nu drauga, treša nu školōtōja pajymta, vot i
globoj pīminái, kod nav kō globōt.

B r o n á: Nabejuši jau veirīši: streidīs, a poši nazyna par kū. Lobōk
parunōjuši, kū reit darāsim.

K a t r e i t á: Reit svātdīnā — nu reita bētu jōnūt iz bazneicu, a zam
vokora labi bētu saiņ kūpā i parūtaļōt.

I ļ ž a: Voi ta táv vāļ napabōda šōs dīnys „mōceiba”...

Z u z o n a: Patīši, vot šudiņ beja pi mums interesanta ticeibys
stuņdā.

O d u m s: A kas? Varbūt otkon kū pret Darvīnu runōja?

Z u z o n a: Nā! Mās šudiņ nūzarunōjam nu bazneickunga pajūkōt;
mās sōkom runōt, ka, sok, natycom i natycom, ka Īva bētu nu
Oduma sōnkaulā radeita. I tá mýsejīs Vanadzenš komōjās,
komōjās, grybādams mýsus pōrlīcynōt, a mās vys sokom, ka
mās, sok, natycom. Ka, sok, nu Oduma sōnkaulā bētu bejusā
radeita Īva, to, sok, veirīšim bētu vīnu sōnkauli mozōk kai
sīvītom.

O d u m s: Nu, i ai kū golu-golā sovu disputu beidzāt?

Z u z o n a: Beigōs gon „pogōns” atroda izeju, soka: a voi ta jiuš asot sariekinōjušys, cik veirīšam i cik sīvītái sōnkauļu, varbūt ka veirīšam vīna tryukstom.

O d u m s: Nu i vōrnys jiuš! Vajdzāja tivleņ vāsť pi skeleta, lai bētu riekinōjš patš.

B r o n á: Máš gon bētu jūkōjušys tōlōk, a beja zvons i tai mýsu dispuťs beidzās.

J ō n e i t š: Nu kō ta nu jōm vāļ gribāt... Nabejušys jau vuškenis...

O d u m s: Ka pi mums šai nūtičš, máš gon bētu pasādynōjuši „kalašā”.

I g n a t s: A tá dzie, Odum - bratka, kai ta táv vīnu ņaiz izgōja ai tū mierkači?

O d u m s: A kas ta izgōja? Voi ta tu dūmoj, ka Vanadzenš gudrōks par Darvinu?

I g n a t s: Nu, ka jau na par Darvinu, to tūmār vys jau gudrōks par mierkači.

O d u m s: E, bratka, pīlič mierkačam Vanadzená golvu, tod i redzeisi, kurs nu jīm gudrōks!

I g n a t s: A, Odum - bratka, to jau nabýtš vairs mierkačš, a cylvāks.

O d u m s: Vot i ša táv: i patš soki, ka vys nu golvys atkareigs.

I g n a t s: Bet, Odum - bratka, a kas ta pyrmijam mierkačam pīlyka cylvāka golvu?

O d u m s: Kas?.. Nikas! Poša izauga!..

I g n a t s: Nā, bratka, ka jau pyrmijam bētu poša izaugusá, to cytim ari bētu pīaugušys cylvāka golvys i jau seņ nivīna mierkača nabētu.

O d u m s: A voi ta esi bejš Afrikā i redziejš? Varbūt tī vīnumār pīaug mierkačim golvys, kai siens pec leita.

I g n a t s: Afrikā gon bejš as naasu, a grōmotōs asu lasiejš, ka tai nanūteikam vys.

O d u m s: Grōmotōs esi lasiejš!.. Voi ta nazyni, grōmotōs vairōk malu kai patīseibys. Tá vīnņaiz par mýsu Zaļmuižys „piertiči”

vīns sadūmōš palaidá avīzī i vieļōk vysī pōrdrukōja. Vot táv i grōmotys!..

J ō n e i t š: E, draugi, kū tī tik daudzi streidātis: kas gon nu mums zyna, kam eistō patiseiba! Mōcāsimās, nūbeigsim augstškolu, tod varbýt tyvōk pīnōksim patiseibai.

P ō v u l s: Maņ gon rōdīs, ka ari augstškola naspiej iz vysu atbīdāt, to jau seņ býtu gols vysim streidim, a ka vāļ šū boltdīn storp mōceitijim veirim dažōs litūs volda lely streidi, tys zeimoj, ka ir lītys, kas vāļ nav izpieteitys.

O d u m s: A voi ta tu dūmoj, ka tīm profesorim kazyn kaidys golvys! Tōs paļ rōciná kai i mýsejōs. I kas gon nu tōs mōceišonōs?.. Mōcōs, mōcōs, roksta, roksta, a vīna olga muļkis mierst. Pa manám, atmeti ai rūku iz vysa i pascieji: as nikō nazynu i zynōt, nagrybu, tod tu býsi vysgudrōkīs.

I g n a t s: A kō ta tu, Odum - bratka, vāļ iz školū staigoj, ka jau nikō zynōt, nagrib?

O d u m s: As jau nasoku, ka nikō zynōt, nagrybu, a tik soku, ka nikō zynōt, naspieju.

K a t r e i t á: Taisneibu jau soka paruna: kur divi veirīši, tī myužeigī streidi.

O d u m s: A kur divi sīvītis, tī myužeigō mālškuleiba.

K a t r e i t á: Jimsim lobōk paskrīsim „gaileiti”. (*Jemās rūkōs i rūtaļoj „gaileiti”*)

III skots

(*Tī poši i iīt Grīta*)

G r ī t a: (*Klybōdama, ai prōvu rungu rūkā, iīdama*) Ak, jiuš sovvaļnīki: Kū tá dauzotās... padauzys!.. Ájtá dreizōk prūjom! (*Rūtaļoj vāļ styprōk*)

G r ī t a: Katreīš ai Jōni, voi jiuš maņ napōrstōsit!.. Pagaidit... lai tik atbrauc tāvs, býš gon ōda zámī!.. (*Verās iz greidys*) Ak jiuš nakryškōni, veritās, kū padarājat greidai!.. Skombys viņ!.. (*Iz*

Odumu) Tu rasnīs maiss, voi tu napōrstōsi cierš̄ ai kōjom! Cārt viņ kai „rysaks”!... Avui, avui... skombys viņ, skombys viņ!..
(*Pōrstōj rūtaļōtīs*)

O d u m s: (*Iz Grītu*) Krystamōt̄, nazadusmoj! Tá na as vaineigs, a muni „nemeckī” zōboki ai noglom drusku paplyukōja greidu.

G r ī t a: Avui, avui... skombys viņ, skombys viņ!..

O d u m s: (*Bučōdams Grītai rūkā*) Nu nazadusmoj jau nazadusmoj, Krystamōt̄! Voi ta napīmiņ, ka kas dusmojās, tys dabasu vaļsteibā natikš. Pīdūd̄ jau šū ņaizi i nasoki tāvam.

G r ī t a: Nu tik jau tevá deļ, Odumeņ-dieleņ, šei ņaizá lai b̄jš pīdūta.
(*Grīta izīt. Odums, Pōvuls i Ignats izmieda jū izejom*)

IV skots

(*Vysi tī poši*)

O d u m s: Draugi, ka jau ai „gaileiti” vyss beidzās laimeigi, paraudzāsīm kaidu drusku „kumielená” skriejuši, laikam, ari „kumielenš” iņ pa rūkai.

B r o n á: Nā, lobōk liksim šudiņ mīru; patiši greida maitojās i Grīta var apsyudzāt Rutku tāvam.

O d u m s: Nu vīnu viņ ņaizi! (*Sōc: „kumieleni, kumieleni itt. Vysi rūtaļoj „kumieleni”*)

O d u m s: Ei, drusku nūstōjit! Kas tī Jōná kunga rūkai ticš? Eu, eu, ašnis tak!..

J ō n e i t š: (*Pamaniejš*) Nīki. Nazkur drusku nūzabrōzš piersts. Aizdzeiš gon; rūtaļōsim viņ tōļōk!

B r o n á: (*Ōtri pōrplieš sovu šņustuku-mutauteni i pīskriejusá pōrsīn Jōneišam rūku*)

B r o n á: Pag, vajag apsīt, lai natak ašnis.

J ō n e i t š: Paļdis Bronis jaunkundzái. Ai kū as vareišu atleidzāt Jums par taidu pakolpōjumu?

B r o n á: Nav par kū paļdis. Vieleju ōtri aizdzeiņ. A kas? Labi apsieju!..

J ō n e i t ņ: Ļūti, Ļūti labi. Kai eistō žālsirdeibys mōsa. Sirsneigs paļdis.

O d u m s: Nu draugi, pīskombōjam ustobu, saplyukōjam saiminīku, Bronis jaunkundzi padarājam par doktori, a tagad laiks i iz mōjom.

K a t r e i t á: A kur ta dzie reit vokor saīsim?

B r o n á: Lyudzu pi maná!

V y s i: Labi! Septeinōs stuņdōs vokora vysi kai lykti! (*Vysi izīt, a Katreitá ai Jōneiti pavoda*)

V skots

(*Grīta, Katreitá, Jōneitņ*)

G r ī t a: (*Īidama*) Jōit, jōapzaver, kū tī padauzys vāļ bņš pīdariejuši. (*verās iz greidys*) Avui, avui!... Skombys viņ... skombys viņ... Bņtu gon kaidu řaizi jōpasoka, vacijam Rutkam, a nazagryb, jo pōrōk jau sadauzās navaineigūs bārnus. A jau, pādejōs nedelis jī pi maná; lai jau palikņ nasaceits. (*Katreitá i Jōneitņ, pavadiejuši vīsus, saīt ustobā*)

K a t r e i t á: Lyudzama, Grīteņ, nasok tāvam — mās nikod vairs tai nadarāsim.

G r ī t a: Lai jau šū řaizi bņš pīdūts. A voi ta vakarinis ässit voi nā?

J ō n e i t ņ: Maņ nazagryb.

K a t r e i t á: Nās viņ šur. Jōiād.

G r ī t a: (*Izīdama*) Tivleņ.

K a t r e i t á: Kas ai tevi Jōneitņ? Voi tu slyms? Kō pec tu taidis nūskumsņ? Soki kas ai tevi?

J ō n e i t ņ: Nā, maņ nikō!.. As vasals...

G r ī t a: (*Padūdama iz golda vakarinis*) Iedit, bāрни, i ájtá gulātu!

K a t r e i t á: Labi. Tu, Grīteņ, áj sáv gulātu — as poša nūteireišu goldu.

G r ī t a: Ai lobu nakti!

K a t r e i t á: Jōneitņ, ša īstrāb putrenis?

J ō n e i t š: Paļdis! Maņ nazagryb.

K a t r e i t á: Ka nagribi putrenis, jam ša svīstā apcāptōs buļbenis!

J ō n e i t š: Buļbenis... buļbenis... Labi, paraudzeišu buļbená.

K a t r e i t á: Nā, brōleit, ai tevi nazkas šudiņ nūticš. Tu vāļ nikod naasi šaids bejš. Soki, brōleit, soki, kas tāv nūticš?

J ō n e i t š: Kas maņ nūticš?... As patš nazynu, kas. Nazkū tai kai dryumi; nazyni patš, kas ir, kō nav. Tai sovaidi, sovaidi pi sirdš... Vāļ nikod šai nav bejš.

K a t r e i t á: Nā, tu maņ nagribi vysa sacāt. Tu nazkū slāp. Brōleit, voi ta tu maņ naizatici? Pīmiņ, ka vīgļōk pi sirdš, kod izsoku ūtram sovys sirdš sōpis. Ari maņ šudiņ nazkas pi sirdš. Býsim atklōti i izsacāsim vīns ūtram sovys sōpis.

J ō n e i t š: Atklōti?!.. A voi ta tu nikam napastōsteisi?..

K a t r e i t á: Dūdu tāv mōsys gūda vōrdu, ka tovu sekretu ni myužam nikam naizstōsteišu.

J ō n e i t š: Labi, mōs! I as tāv dūdu brōlā gūda vōrdu, ka ari tovu sekretu nikam nastōsteišu.

K a t r e i t á: Nu vot i labi. Býsim vysod atklōti i stōstāsim vīns ūtram vysu! Nu, brōleit, soki kas tāv šudiņ nūticš?

J ō n e i t š: Nā, Katreit, pasoki tu pyrmōk, tod as!

K a t r e i t á: Labi, lai býš i tai. Redzi, brōleit, maņ nazkū vysbīžōk nōk prōtā Vylku Ignats. Jys taidš biedeigs, a ļūti centeigs. I maņ jys kū dīnys tū vairōk i vairōk pateik.

J ō n e i t š: Tai... dzeivá gryuž mýsus sovūs viļņūs i mās palikom naspieceigi karot tīm preteim... Leidz šam as nazynōju, kū nūzeimōj vōrds mīleiba. Maņ rōdājās, ka mīleiba ir tyspaž kas patyka. As sāv īdūmōju, ka mīlōt nūzeimōj cīnāt, viertāt, lobu ūtram vielāt, a niu... niu as monu, ka mīleiba ir pavysam kaut kas cyts. Tagad as prūtu, ka, lai izprast, kas ir mīleiba, pošam tei jōpōrdzeivoj sovā sirdī. Leidz kai navari izprast, kas skaná, ka kūrlys dzymi, taipaž navari izprast, kas ir mīleiba, koleidz tei nav mōjōjusá tovā sirdī.

K a t r e i t á: Brōleit, voi ta navarātu zynōt, kimā tu tai īzamīļōji i kō pec?

J ō n e i t š: As... as īzamīļōju Broneitī. Kō pec jymā navys cytā, tō patš nazynu. Zynu tik vīnu: tymā breidī, kod jei pōrsāja maņ rūku, par mani pōskrāja kaut kas elektreibys straujai leidzeigs i as pyrmū ņazi sovā sirdī izdzierdu mīleibys bolsu. I šei banteitá (*Skūpsta apsītū rūku*) palīkš maņ myužam svātā pīminī!

K a t r e i t á: Bet brōleit, kō pec ta bīt taidam dryumam! Kas ta tymā ļauna, ka tu īzamilieji! Jám pīmāru nu maná. Kō pec ta as naasu taida dryuma?

J ō n e i t š: Katreit, voi ta tu dūmoj, ka as grybādams asu dryums! As tak i patš grybātu bīt kaidš beju, a naspieju — sirdš sōpu nūmirāt naspieju...

K a t r e i t á: Nu kai ta as spieju i asu mīreiga!

J ō n e i t š: Pagaidi, mōs, nōkš laiks, kod, varbūt, i tu pīdzeivōsi šaidu breidī i tik tod izprassi i narunōsi vairs, ka esi mīreiga.

K a t r e i t á: Kas tū zyna... Varbūt tāv i taisneiba.

J ō n e i t š: Da, ka vāļ as zynōtu, ka Broneitá mani mīļoj i vysod mīļoš, varbūt munys sirdš sōpis nabytu tik lelys, a ka jei varbūt maná namīļoš, kū tod maņ darāt?!

K a t r e i t á: Brōleit, as ai leikumū nu Broneitis vysu izzynōšu i tāv pasceišu.

J ō n e i t š: Nā, itō viņ vāļ moz! Maņ pošam jōsateik ai Broneiti i ai jū jōizarunoj — tik as patš pazeišu, voi jei eistyn mani mīļ voi nā. (*Kloudzynoņ durovōs*)

VI skots

(*Tī poši i Broneitá*)

J ō n e i t š i K a t r e i t á: Lyudzom īškā!

B r o n e i t á: (*Īidama*) Ļūti, ļūti atsavainoju, ka jiusus trauceju.

K a t r e i t á: Lyudzom, Broneiņ, tyvōk pi gunš! Lyudzom atsasiestit i pavakarejit pi m̄ysu!

B r o n e i t á: Nā, paļdis! Jau vāls vokors. Jōit iz sātu. As tik pec kalašom.

K a t r e i t á: Nu gon jau vāļ laika. Īspiesi izagulāt; nakts gara. Siestis, pavakarāj pi m̄ysu!

B r o n e i t á: Nā, paļdis! Jōit. Saimineica bōrsis...

K a t r e i t á: Nikō, as tevi pavadeišu.

J ō n e i t š: Voi ta jau Bronis jaunkundzá tik cītsirdeiga, ka taišni napīlyudzama.

B r o n e i t á: Ka jau tik stypri pīrunojit, lai jau šūražiz pōrit muns. (*Sāstās*) Nu, a kai ta sliminīks? Voi jau vasals?

J ō n e i t š: Kod lobs doktors, zōļoj, tod sliminīks paņ namona, kai palīk vasals.

K a t r e i t á: Broneiņ, voi naparaudzeisi m̄ysu vakariņu?

B r o n e i t á: Nā, paļdis! Maņ nimos nazagryb. As tivleņ īšu prūjom.

K a t r e i t á: Ka jau nikas nagryb āst, to nesšu traukus ōrā.

J ō n e i t š: Tai lobōk i pador! (*Katreitá iznas traukus*)

J ō n e i t š: Bronis jaunkundzá, cik as šudiņ laimeigs!..

B r o n e i t á: Interesanti, kō pec ta jiuš tai laimeigs? Maņ likās ūtraidi: jiuš asot nalaimeigs, jo rūka jiusim sōp.

J ō n e i t š: Rūka — nīki!.. Bet doktors!.. Doktors dorgōks maņ par rūku!..

B r o n e i t á: Nazynōju, ka jiuš mōkot komplimentus runōt.

J ō n e i t š: Nā, Bronis jaunkundzá, šys nav nikaidis kompliments, a eistō patīseiba! Ka jiuš, Bronis jaunkundzá, zynōtu vīnu lītu, to gon jiuš komplimentu maņ napōrmastu!

B r o n e i t á: Interesanti, kas tei līta? Voi navarātu jū izzynōt?

J ō n e i t š: Voi ta jiusus patīši tai interesej?

B r o n e i t á: Ļūti, ļūti interesej! Lyudzu sokit! Nu, Jōnā kungs, sokit ōtrōk!

J ō n e i t ſ: Nā, Bronis jaunkundzá, pošlaik as jums navaru tō teikt,
a vieļōk... vieļōk laikam gon.

B r o n e i t á: Nu, Jōnā kungs, kaidis jiuš sovaids! Kō pec ta jiuš
tagad nagribit tō teikt? Nu sokit!.. Sokit!.. Lyudzu otrōk!

J ō n e i t ſ: Bronis jaunkundzá, voi atļausit jiusus šudiņ pavadāt?

B r o n e i t á: Mani šudiņ pavadāt?!. Voi ta tik ſytū jiuš maņ gribājat
teikt?..

J ō n e i t ſ: Da... ſytū i, varbūt, vāļ kaut kū...

B r o n e i t á: Kai radzams, jiuš šudiņ lobā gora stōvūklī.

J ō n e i t ſ: I tō pec as grybātu jiusus pavadāt leidz sātai.

B r o n e i t á: Ka jau jums tai pateik, maņ nikas nav pretim. Bet
Katreitá ari bytu jōpajem leidza.

J ō n e i t ſ: Jai vāļ daudzī dorba ſūkor — lai sáv palik sātā.

G r ī t a: (*Ībōzdama caur durovom golvu*) Voi jiuš ſūkor gulātu īsiť
voi nā? Kū tik ilgi maņ karasīnu maitojit! Ājtá gulātu!

K a t r e i t á: (*Aiz durovom*) Tivleņ, čoç, tivleņ! As tik beigšu traukus
skolōť.

G r ī t a: Ta tu, Katreit-řmaitiņ, tá, a kaida ta tī pi Jōņuka? (*Tiemeigi
verās i tod*) Ak, tu? Cauņū Bronka, voi tu naīsi iz sātu! Āj
dreižōk iz sātu!

J ō n e i t ſ: Krystamōť, nazadusmoj! Bronis jaunkundzái bej
aizamiersuſys kalaſys...

B r o n e i t á: Čoç, as jau ejmu! Ai Dīvu, Katreit! (*Grīta pazyud i
ustobā īit Katreitá*)

K a t r e i t á: Voi ta, tu Broneit, jau iz sātu? Pavakarāj vāļ pi mýsu!
Nazabeist! Grīta vairōk naatīſ...

B r o n e i t á: Nā, mōseņ, jōit — Jau vāls vokors; muna saimineicā
ari bōrsīs.

J ō n e i t ſ: Katreit, as drusku pavadeišu Bronis jaunkundzi!

K a t r e i t á: Labi, Jōneit! As ari pavadeitu, bet maņ vāļ drusku
nabeigts dorbs.

B r o n e i t á: (*Bučōdamōs ai Katreiti*) Vasala, mōseņ, leidz reitam!

K a t r e i t á: Vasala, vasala, Broneiņ! Laimeigu ceļu! Soldu mīgu!
(*Broneitá i Jōneitš izīt*)

K a t r e i t á: (*Vīna pošā pi lūga*) Iz īlys tymss i kluss... Zvaigznis laistōs, rōdis tei tū maigi sveic... Broneitá i Jōneitš pyrmū ņazi dzeivī vīns ūtram mīlesteibā atsazeist. Jīm svešys tagad ikdīnīškōs ryupis, aizmiersts vyss, kas apkōrņ dorōs; jūs kryuņ dag mīlesteibys pylna, lyupys klusu izsoka sirdš jūtys — ji zvierejās vīns ūtram bŷņ leidz kopam draugi... Cik laimeigi jī tagad!.. O, Vysaugstōkīs, svietáj jīm! Dori teiru munu sirdi, lai as sovam eistam brōlám vysod bŷtu lobō mōsa: lai jō prīca ir maņ prīca i jō sōpis — munys sōpis!.. (*Kloudzynoj durovōs*)

K a t r e i t á: Lyudzu īkšā!

(*Bolss aiz durovom*): Atsavainoju, voi navā pi jums Rīkstu lŷžys?

K a t r e i t á: (*Atvārdama durovys*) Nā, navā vys! Lyudzu ustobā!

(*Bolss aiz durovom*): Paļdis!.. Navā kod!.. Ai Dīvu!..

K a t r e i t á: (*Aizdareidama durovys*) Ari namīreigō dvāselá skrīn.. meklej... narymst, koleidz atrūn... O, jauneiba, cik sōpu, namīra i steigsmu slāp tu sovā kryutī!..

A I Z K O R S

Trešis cielīņš

Pīzeimá: Nu ūtrō leidz trešijam cielīnám nūtak pōrs godu. Broneitá ir jau školōtōja, a Jōneitš ai Katreiti jau trešū godu augstškolā.

I skots

(Rutkīnā ai Madali sād pi golda)

M a d a l á: Kūmeņ, voi ta esi dzierdiejusá kŭ par Cauņu Bronķu?

R u t k ī n á: Nā, mīlō nikō taida!

M a d a l á: Vot tai i bŷš kai as dūmoju... Maņ jau seņ gōja prōtā, ka jiuš nikō i nazynot par tū Cauņu palaidneicu.

R u t k ī n á: As, mīlō, nikur nastaigoju i nikō nazynu par cytim. Tai jau redzi nūzapiersi nu reita leidz vokoram pi dorba, ka pavysam i prōtā nanōk zynōt, kur kas dorōs.

M a d a l á: Tai, tai, kūmeņ! As jau tai i dūmoju, ka jiuš nikō i nazynot.

R u t k ī n á: A kas ta, voi kaidis breinums nūticš?

M a d a l á: Nā, kūmeņ, na breinums, nā! Pavysam kas cyts... As jau seņ dūmōju, sok, išu i išu pastōsteišu jums, varbŷt, sok, varās vāļ glōbŷt.

R u t k ī n á: Kas?.. Kŭ taidu glōbŷt?.. Soki, mīlō, soki! Kas? Kŭ?

M a d a l á: Redzi, kūmeņ, tei Cauņu palaidneica ir pīmōniejusá jiusu Jōņuku i teicās, ka dreizi kōzys bŷškam.

R u t k ī n á: Kas?.. Cauņu Broná pīmōniejusá mŷsu Jōneiti?! Voi tys taisneiba? Nā tys navarams!

M a d a l á: Nui, kūmeņ, nui! Svātō taisneiba; soku kai pret Dīvu? As jau tai i dūmōju, ka cytaiž nabŷš kai ai kaidom zōļom bŷš apdavusá Jōņuku. E kūmeņ, tagadejīs pasaulš na senejis.. Sokūši, ka šī apzapreceiškūši tai, ka nikas i nazynōškys.

R u t k ī n á: Nu kai ta, mīlō, tok vys jau saukšonom jōizīt. Voi bez saukšonom kas jūs laulōš.

M a d a l á: Redzi, kūmeņ, runoj, ka Reigā varam bez saukšonom i sokūšis obeji braukŷt iz Reigu i tī sazaulōt.

R u t k ī n á: Maņ ta gon vys vāļ nazatiņ. Lai gon jei máitiná i nikas, taipaņ vāļ i školōtōja, a maņ vys dūmojās, ka mýsu Jōneitš jōs najimš.

M a d a l á: Kūmeņ, kai as radzu, tu pavysam nikō i nazyni par Cauņu Broņku. Jei taida palaidneica, ka Dīvs pasorgoj; vysā pasaulī ūtrys taidys navā. Vysi ļaudš tū viņ i runoj, ka kotru vokor nazkaidi jaunkungi braukōjuši iz jū. Kai jau vāļ svātō zámeitá jū nosoj. I kab vāļ koč branga!.. Niu izkoltusá kai vabalá; laikam sovys palaidneibys deļ jau dylūni dabōjusá kōsej viņ, kōsej viņ... As jau tai i dūmoju: nu kai, sok, varbýt, ka jiusu Jōņuks grybātu šaidu „dráni” precāť.

R u t k ī n á: Ka jau tai, mīlō, to nadūd Dīvs Jōneišam jū apprecāť.

M a d a l á: Kūmeņ, kai pret Dīvu soku: vysi ļaudš jau pīzasmej saceidami: laid, laid, sovu dālu školā, býš kai ai Rutku Jōni.

II skots

(Rutkīnā, Madalā, Rutkys)

R u t k y s: (*Īidams*) Vasala, Madalā! Kur ta tu tá tykusá!

M a d a l á: Vasals, vasals, kūmeņ! Kai styprys, vasals?..

R u t k y s: Nu nikas, leidz šam vysš laimeigi.

M a d a l á: Paļdis Dīvam!

R u t k ī n á: Voi tu, tāvaiņ, nikō naasi dzierdiejš?

R u t k y s: Par kū taidu?..

R u t k ī n á: Nu par mýsu Jōneiti.

R u t k y s: A kas?.. Voi kas slykts?

M a d a l á: Jau, kūmeņ. As jau seņ, seņ gribieju jums pastōstāť, a vys naiķryta laika iz jums atīt. Šūreit pazacālusá dūmoju: sok, īšu i īšu pastōsteišu vysu, varbýt, sok, tāvs ai mōti vāļ glōbs.

R u t k y s: Kas? — Kū?.. soki dreižōk!..

M a d a l á: Nu redž tei Cauņu palaidneica.

R u t k y s: Kaida palaidneica?

M a d a l á: Nu ta Jākuba máita... „vučiteļka”...

R u t k y s: A kaida to maņ par jū bāda!..

M a d a l á: To tu, ka nikō i nazyni?

R u t k y s: I zynōt par jū nikō nagrybu.

R u t k ī n á: Odum, tá Madalá stōsta, ka Jōneitš gribš jū precāt.

R u t k y s: Vāļ kō naizplōpōš! Voi ta muns dāls kaidš bobulš, ka bobulá máitu jimš!..

M a d a l á: I as tūpať soku, a vysī ļaudš tū viņ i runoj: jimškys i jimškys.

R u t k y s: Kas?.. ļaudš jau par tū runoj?

M a d a l á: Kai ta nā! Vyss mýsejīs styurš, kai tik saīt kūpā, tai tūviņ i runoj: vot kar pōrs!.. a daži pať pīmat vīns ūtram, saceidami: mōč, mōč sovu dālu, býš kai Rutku Odumam!

R u t k y s: Nā, tys nacišams!.. Muns dāls precās Cauņu bobulá máitu?! Nā, nikod tam nanūtikt!

M a d a l á: Nu i as tūpať runoju ļaudīm, ka, sok, navar být, kab taidu „pačotnu” ļaužu dāls pracātu taidu palaidneicu. Kab koč vāļ branga, niu ni šō ni tō. Taišni captō vabalá: byudeni īkrytuši, kōjis kai dīdzeni... vysī tū viņ i soka, ka „sukotneica”. Cytaiž jau nabýš, kai ai kaidom zōļom býš pīmōniejusá Jōņuka.

R u t k y s: A voi ta Jōņuks pi jōs ir bejš?

M a d a l á: Kai ta nā! Svātdīņ pať sokōs bejš.

R u t k y s: Nā itam vysam vīns i divi býš gols... I tu Madaļ, ka kas nu tevá vaicōtu par munu Jōņuku, soki vysim, ka tys maly; soki, ka Jōņuks nikod pi jōs nav bejš i dzierdāt par jū nagryb.

M a d a l á: Labi, labi, kūmeņ! As jau tai i runōšu, ka tys vyss maly. A vot kūmeņ, ka jau pi runys, to as gon grybātu jums īstōstāt, ka deļ jiusu Jōnā, kai taidu „pačotnu” ļaužu dāla, poša lobō býtu Blyuzgu Verona. Vot kur mārگا to mārگا! I augums, i brangums, i prišums, i „pačotnu” dzymdynōtōju...

R u t k y s: Kas?.. Tu munam dālam svōtoj tū Blyuzgu kōpustu baļvu!.. Nā, munam dālam taida kōpustu baļva nav vajdzeiga;

muns dāls atrasš sáv Reigā kaida inženera, doktora, bankira
voi ministra máitu. Vot tūlaik to zynōš, kai smītis nu Rutka!

M a d a l á: Ak jau... Ka jau jiuš nu zámom nagribit nikō darāť. A ka
jau nu zámom jyntu, to gon lobōkys par Blyuzga Veronu vysā
mýsu styurī nav. Svōti viņ apleik grīž. I kai ta nā! Taida mārga:
i gūdeiga, i gudra, i vasala, i skaista, i branga, i augums, i
„pačotnu” dzymdynōtōju máita, i pasags, soka, tai na mozs...

R u t k ī n á: Maitiná to jau branga gon — vōrdam vītys nabýtu. A
maņ vys rōdis, ka mýsu Jōneišam jei nabýš pa prōtam.

J ō n e i t š: (*Īidams*) Mām, kur Katreitá? Býtu jau jōzalaiž iz
pīstōtni...

M a d a l á: Vasaly, studenta kungs!

J ō n e i t š: Ā, Madalá... Kur ta tu tá tykusá? Voi ta iz Bieržim naīsi?

M a d a l á: Nu kai jau naiť! Taidys lelys atlaidys; soka, ka
„rezarekcejis” ari býškūšys. Jōit. Ak, taipať sokūt, as jau iz
Bieržim i ejmu. Pa celám býš jōnūstōj vāļ Bykovā.

J ō n e i t š: Nu laika vāļ dīsgon. Atlaidys tok pareit?

M a d a l á: Nu tai, tai! Pareit vokorā sōksīs, a „rezarekcejis” býškūt
pīktdīņ, sastdīņ i svātdīņ vokorā beigškūšōs.

J ō n e i t š: Kaidys „rezarekcejis”? Varbýť rekolekcejis?

M a d a l á: Nu tai, tai! Relekcejis.

R u t k ī n á: (*Iz Madali*) Mīlō šuráj itymā ustobā! Īād vakariņu, tod
vareisi dūtīs tōļōk celā!

M a d a l á: Paļdis, kūmeņ! Nu to i ai Dīvu, kūm! Ai Dīvu, studenta
kungs!

R u t k y s i J ō n e i t š: Ai Dīvu, ai Dīvu! Laimeigu ceļu!

III skots

(*Rutkys i Jōneitš divejūs*)

R u t k y s: Nu, dāls, soki, kur tu svātdīņ beji?

J ō n e i t š: As... as svātdīņ? Da, as svātdīņ beju pi Cauņu Bronis —
školōtōjis cīmā.

R u t k y s: Pi Cauņu bobuļkys cīmā?!. A kō tu tī volkojīs?..

J ō n e i t š: Tāt, as tai sáv aizgōju pi jōs, kai pi sovys senejōs pazinis i školys drauga.

R u t k y s: Tū... muns dāls... pi Cauņu bobuļkys cīmā!.. Kai tu dreikstieji pi jūs kōji spárt!

J ō n e i t š: Tāt, voi ta bobulá bārns na cylvāks! Tadei i tu patš beji bobulá dāls.

R u t k y s: Lai Cauneitš īdzeivoj sáv taidu sātu i montu kai as, tod vareisi pi jō maitys cīmōtīs, a tagad... tagad ni ai kōji! Ka tu maņ vāļ ņaizi pi jūs kōji spersi, lai gon i students, nūmaukšu par ausim ōdu!

J ō n e i t š: Nā, tāt, ōdys maukšonys laiki jau bēs pōrgōjuši; as jau naasu vairs puika i patš zynu, pi kō maņ var cīmōtīs i pi kō navar.

R u t k y s: Verīs kaidš šys kungs! Nā, puis, ka tu maņ tōs Cauņu palaidnis napamessi, as tāv dzeivam nūdeirōšu ōdu!..

R u t k ī n á: (*Īidama, skumeigi verās iz Jōneiša*)

J ō n e i t š: Tāt, as tevá pavysam nasaprūtu! Voi ta kaidš grāks voi kauns īit pi biedeigōku dzymdynōtōju maitinis cīmā?

R u t k ī n á: Dielen voi ta tu Cauņu Broni gribš precāt? Ļaudš jau tū viņ runoj, ka jei palaidneica i tevi asūtá apdavusá.

J ō n e i t š: Mām, natič tam, kū tāv šaidys Madalis pīplōpoj. Šaidom Madaļom jau seņ bētu jōizraun mālá caur pakausi, to i pusis grāku nabētu iz pasaulá.

R u t k y s: Zynoms, taidš taidu i aizstōv... Ka patš nabētu pazalaidš, to taidys škáteris — palaidneicys naaizstōvātu. Sok tu maņ pādejū vōrdu: voi tu tū škāteri pamessi voi nā?

J ō n e i t š: Nikaidys palaidneicys voi škáteris nazynu i ai taidom nazadraudzeju, a Cauņu Broneitá ir eistyn gūdeiga maitiná i as ai jū draudzeibys napōrtraukšu; as jai asu devš gūda vōrdu i, ka Dīvs bēs ļovš, mās bēsīm laulōti draugi.

R u t k y s: Kab šū zynōjš, nivīnys kapeikys nabytu tieriejš šaida nalīša mōceišonai. Lobōk lai bytu ganiejš cyukys, kai maņ šaidu nagūdu dariejš.

J ō n e i t Ń: Tāt, draudzātīs ai biedeigu i gūdeigu cylvāku nikaida nagūdā nav, nagūds ir draudzātīs ai bogotu krōpieju i cytu ļaužu svīdru izsyucieji...

R u t k y s: I tu maņ dreiksti šai runōt; tu, kas dzieri munus svīdrus i cieli tulznys rūkūs.. Tu nalīti!.. Tu valns, na bārns!.. Tik nagulātu nakšu, tik dīnys korstuma i leita cīsts, tik svīdru līts i golvys laužts, lai tevi ļaudīs izlaist, a tu... tu vysu šū miņ zam kōjom kaidys škāteris — palaidneicys deļ... Kab šū zynōjš, lobōk nabytu tevā iz pasaulā laidš...

J ō n e i t Ń: Patīši, lobōk jau byta bejš, ka as nabytu dzimš, kai šaida tāva — krōpieja nostu nesš...

R u t k y s: Ta nūlōdātīs!.. kai tu dreiksti šai runōt!.. Ōrā nu sātys!.. Lai munys acš tevā vairs narādž!.. Lai tevi zámá nūrej!.. Lai tevi pārkiunš nūsper!.. Nūlōdātīs!.. Nalītš!..

R u t k ī n á: O Dīveņ, Dīveņ! Kū as dzieržu!.. tāvs nūlōd sovū bārnu... Odum, voi tu prōtā jucš!.. Kū tu dori?! Jám sovus vōrdus atpakaļ!.. Pīmiņ, ka Dīvs var nūstrōpāt i mýsus, i bārnu...

R u t k y s: Lai sáv strōpej!.. Ōrā nu sātys!.. Kab tova kōja tá vairs naspartu!.. (*Giun krāslu i gryb Jōneišam sist klīgdams*) Nūlōdātīs... Ōrā nu sātys!..

J ō n e i t Ń: (*Izbāgdams*) Ai Dīvu, mām!..

R u t k ī n á: (*Skrīn Jōneišam pakaļ klīgdama*) Jōneiņ — dielen, kreit tāvam kōjōs, lyudz pīdūšonys!..

IV skots

(*Rutkys, Rutkīnā i Katreitā*)

R u t k y s: (*Vīns patš*) Nikas! Lai sáv „pazakuražej”!.. gon jau bjš atpakaļ i nūkriš munōs kōjōs. Zynu taidus.. Lai tik pōrdzeivoj

pādejās tāva kapeikys, tivleņ nu Reigys bēs kai lykts. Tod vysys Bronkys izskriš nu golvys...

R u t k ī n á: (*Īidama*) Odum, Odum, kū tu padariej!. Jōneitš ai osorom nūgōja iz pīstōtni i sokōs braukškys atpakaļ iz školu. Odumeņ, jjudz zyrgu, dzenīs Jōneišam pakaļ!.. Voi ta jau tik cītsirdeigs i bēs!..

R u t k y s: Kluš vōrna!.. Kū tu proš!. Lai sáv pabreidinej, gon jau patš atsaviļķš atpakaļ, kod pītryukš kō aštš...

R u t k ī n á: Nā, Odumeņ, Jōneitš gon vairs patš naatsagrīzš!.. Odumeņ jjudz zyrgu, brauķ Jōneišam pakaļ!..

R u t k y s: Tō ta tu nu maná nasagaideisi! Na tāvam jōzalyudz dāla, a dālam tāva! Ka gudrys bārns, lai grīžās patš atpakaļ i kreit tāvam kōjōs!..

R u t k ī n á: Nu kai ta mās dzeivōsim, kod Jōneiša mums tryukš?.. Padūmoj patš!.. Odumeņ, jjudz zyrgu, brauķ Jōneišam pakaļ! Kab koķ Katreitá sātā... laikam jei tevá pīzalyugtu...

R u t k y s: Nalela bāda! Nabādoj!.. Ka tys padauza nazagrīzš, pajimšu Katreitái īgōtni i dzeivōsim!.. Lai sáv lauž golvu, ka nagryb tāva klausāt!.

K a t r e i t á: (*Īidama*) Pīdūd, mām, ka as tik ilgi aizasiedieju pi vinim! Gon jau váļ laika leidz pīstōtnái.

R u t k ī n á: Katreitš-maitiņ, tu nazyni kaida mums nalaimá sātā...

K a t r e i t á: A kas?.. kas, mām?.. Kō pec tu taida nūskumusá?.. Soki, kō tu raudi?.. kaida nalaimá?..

R u t k ī n á: Oi.. Oi... maitiņ.. oi.. sirdš tai sōp, ka izrunōtš naspieju.. Lai Dīvs sorgoj!..

K a t r e i t á: Nu kas, mām?.. kas?.. soki!..

R u t k ī n á: O!... sorgoj, Dīvs!..

R u t k y s: Nu kō ta tik daudzi ōvejīs!.. Vot nalaimá!.. Gon jau atīs patš, kod aštš īzagribās!.. Lai sáv žaunās...

K a t r e i t á: Tātš... kas lai žaunās?..

R u t k y s: Naredziejš palaidnā... Cauņū palaidneicys deļ pajiemš
aizšmaucá nu sātys.

K a t r e i t á: Kas?.. Voi Jōneitš?!

R u t k y s: Nu kas ta cyts!..

K a t r e i t á: Oi!.. nazkas ļauns nūticš... Mām, voi seņ jau Jōneitš nu
sātys?

R u t k ī n á: Jau loba strāčá. Maitiņ, jiuđz zyrgu!.. dzenīs Jōneišam
pakaļ!

K a t r e i t á: *(Gryb izskriņt pa durovom, a Rutkys nūstōj durovōs)*

R u t k y s: Vāļ kur navajdzātu!.. siedī sātā!.. Ni ar kōji nu sātys!..

K a t r e i t á: Jōneitš... kur tu vīns patš!.. Nā, as tevá napamesšu!..
(Skrīn pi lūga i pa lūgu izlāc nu ustobys)

R u t k ī n á: Odum, Odum, kū tu padarieji!.. Jiuđz zyrgu! dzenīs
bārnim pakaļ!..

R u t k y s: Lai sáv žaunās, ka nagryb tāva klausāt.

R u t k ī n á: O, Dīveņ sorgoj nu ļauna!

A I Z K O R S

Catūrtis cielīņš

I skots

(*Katreitá i Berta*)

K a t r e i t á: (*īidama*) Paļdis Dīvam: kaut ai lelom mūkom tūmār šam vokoram vakarinis samaklātys. (*Līk iz golda*) Vot malnōs maizis kaņceitš, divi siļčis — šys vyss, kū spieju šudiņ sadabōt. Kū gon darāt, ka dzeivis viļni leidz šam nūvaduši mūsus!.. Áj pi vīnā, áj pi ūtra... lyudzis maizis gabalená; kauns i sōpis sažņaudz sirdi, klusu osorys bierst nu acim... O, Dīvs, cik gryuta dzeivá vōrgulám! Labi, ka vāļ Jōneitš bjš šudiņ nūpeļniejš reitdīnai, a ka nā, to taišni nazynu, kas dorams. Kur viņ messi skotu, vysur porōdā: saimineicai par divi mieneši jau namoksōts, vīnā pōrtykys būdī divdesmit latu, ūtrā desmit latu, trešā pīci; vīnai draudzinái pīcpadsmī latu, ūtraī ostoini, trešai divi... taišni šārmys jem, padūmojūt, kai bjš tōļōk. Kab kaut apriņká valdá dreīžōk vītu davusá! A kas tū devš: Voi ta jīm golva sōp. Jau trešs mienešš kai nūsysteits lyugums, a leidz šam ni vōrda atbiļdis. Kab vāļ bejusá nauda, bjtū jōbrauc pi jīm pošai... vys jau ōtrōk kaut kū izzynōtu. A niu... niu siedi Reigā i dīn-dīnys staigoj lyugdāmīs pa būdom porōdā. Ka Jōneitš zynōtu, cik gryuši lyugtīs porōdā i dzierdāt vōrdus: šei pādejō ŗaizá jums dūdama porōdā, jys gon nacīstu i vysys studejis mastu molā. A labi, ka jys tō nazyna — pyuleišūs jū glōbt, nastōsteišu jam, varbýt, maināsīs laiki, varbýt, sajimšu lyugtū školōtōjis vītu i tod pošā vysu nūmoksōšu. — Bet kur gon bjtū jimt maņ biletam naudu? Pag, raudzeišu pi saimineicys lyugtīs... (*Kloudzynoī durovōs saukdama*) Bertys kundzá, Bertys kundzá, lyudzu pi maná!

B e r t a: (*īidama*) Labvakar, Katriņas jaunkundze! Ko nu labu teiksiet?

K a t r e i t á: Bertys kundzá, jiuš asot ļūti loba, i tō pec as grybātu nu jums lyugt vīnu lītu!

B e r t a: Lūdzu sakiet, ko tādu!

K a t r e i t á: Bertys kundzá, esit tik loba, palīnejit maņ desmit latu, maņ pošlaik napīcīšama vajdzeiba, bet pec divom nedeļom as jums grīzšu atpakaļ.

B e r t a: Ko nu par to!.. Sakiet paldies, ka līdz šim par dzīvokli esmu gaidījusi. Bet nu gan būs jāprasa no Jāņa kunga lai nomaksās.

K a t r e i t á: Bertys kundzá, lyudzama naprosit nu brōlā, pagaidit vāļ pōrs nedeļu, jam pošlaik nav kō moksōt... as pošā jums pec pōrs nedeļom nūmoksōšu.

B e r t a: Joki: viņa pati nomaksāšot... kur gan tu to, naudu ņemsi? Vai gan nauda Daugavmalā pagrābjama... Bet vai zini ko?..

K a t r e i t á: Kas? kū? Lyudzu sokit!

B e r t a: Ja esi prātīga meiča, tad gan visu varam panākt. Proti: tavs brālis ir krietns zēns i es viņam ņemos sadabūt ļoti bagātu līgavu... Vai būsi man izpalīdzēt šo pāri saprecēt?

K a t r e i t á: Bet, Bertys kundzá, as asu pōrlīcynōta, ka muns brōlš nikod napīkrišš laužt sovu vōrdu.

B e r t a: Joki: kāpēc ta viņš nepiekritīs! Vai gan viņam zelts un skaista jaunava nemaz nemīļ? Es viņam sadabūšu tādu tirgotāja meitu, kam savas mājas Rīgā un vesela muiža uz laukiem... Padomā vien pati! vai gan nav vērts Jānim šādu skuķi precēt? Taču tāv ari tad būs pavisam cita dzīve! Izpalīdz vien!.. gan jau viss būs labi...

K a t r e i t á: Nā, Bertys kundzá, šymā lītā as jums naizpaleidzeišu — muns brōlš mīļ cytu.

B e r t a: Ko nu niekus runāt! Kur gan viņš būs radis mīļāku par zeltu!

K a t r e i t á: Jā, Jōneitš ir radš mīlōku par zaltu, i tō pec as jums naizpaleidzeišu!

B e r t a: Nu, kā nu vēlaties... bet neaizmirstiet, ka pāri simtam latu esat parādā... Esiet sveika! (*Berta izīt*)

K a t r e i t á: (*Vīna poša*) Vot viņtineica!.. Maņ jau seņ nōcá prōtā dūmys, kō pec jei nikod naatsoka brōlám porōdā, bet pošlaik skaidri jūs viņteigī nūlyuki — jei gryb īpeit Jōni sovūs ziernyukša teiklūs i saprecāt jū ai kaidu sovu radineicu... laikam ai sovu pošys maitu. Bet nā! Tō gon jei nasagaidās — Jōneitš nav par naudu pierkams. Lai tik atnōkš jys iz sātū, tivleņ vysu pastōsteišu jam, lai zyna, kaidūs teiklūs pynams jys. Bet pag nu kū maņ bŷtu dabōt biletam naudu?.. Kolnu Teklái jau tai asu porōdā, Znūteņu Zosái ar... pag, raudzeišu nu Začeišu Iļzys lyugusá! (*Katreitá gryb izīt, a durovōs pazarōda Jōnš*)

II skots

(*Īt Jōneitš, vieļōk Eikšš*)

J ō n e i t š: Lobvokor, Katreit!

K a t r e i t á: Vasals, vasals, brōleit! Kur ta tu šudiņ tik ilgi?

J ō n e i t š: Tai jau šudiņ nūtyka: pec lekcejom gōju iz Daugovmolu, lai aizpeļnāt kaidu drusku naudys. Nūstrōdōjš tī vasalys pīcys stuņdis, gōju jau iz sātu, a celā satyku Vylku Ignatu i izzynōju lūti skumis zinis...

K a t r e i t á: Kas, brōleit? kaidys skumis zinis? Voi otkon kas ļauns nūticš?

J ō n e i t š: Da, mōs... mums obejim jōmat studejis molā i jōzalaiž sáv maizi peļnāt.

K a t r e i t á: Kō pec ta tai?.. Kas taidys nūticš?

J ō n e i t š: Ir nūtykušys divi nagaideitys lītys: vyspyrms nu mokslys augstškolā mās naasom atsvabynōti i nu kulturys fonda pabolsts ari mums nūraideits, jo mās vysim zynomi kai bogota tāva bārni. Da, tagad gon sōcās eistyn gryutōs dīnys!..

K a t r e i t á: Brōleīṭ, nabādoj: vyss b̄yṣ labi: as braukṣu par školōtōji, peļneišu cik spiešu i tai tāv paleidzeišu.

J ō n e i t ṣ: Mōs, kō pec ta tāv, navys maṅ jōpōrtrauc studejis? Nā, lobōk voi obeji brauksim par školōtōjim, voi obeji studāsim sysdamīs puṣbodā!

K a t r e i t á: Nā, brōleīṭ, maṅ nav tik lelys steigsmis pec zineibom, maṅ pīteik tō, kū asu montōjusá, as grybu šū mozumeni nást izsolkušijim brōlim i mōsom dzimtinī. I voi zini, brōleīṭ, as sovā dorbā jussūs piļneigi laimeiga, maṅ tai ļūti pateik mozōs dvāseleitis, seviški m̄ysu solys bārni, a tāv... tāv jōzamōca tōļōk; pamatškolā tu nikod nazajussi laimeigs, tī b̄ysi tu myužēigi dzeivis salauzts.

J ō n e i t ṣ: Nā, nā! voi obeji Reigā, voi obeji tymsijā dzimtinis cīmā; cytys izejis vairs navā!

K a t r e i t á: Brōleīṭ, kō pec tu tai dūmoj? Voi ta nab̄ytu lobōk kaut vīnam nu mums karot liktinām preteim i giuṭ uzvaru dzeivis viļņūs; kō pec tu tai vīgli grib pazaļauṭ apstōklim i salimṭ zam dzeivis nostys?

J ō n e i t ṣ: As salimṭ?! Nā, salimṭ gon as nadūmoju! As grybu karōṭ leidz pādejam, as grybu vysus šķieršļus satrikṭ, as grybu giuṭ uzvaru!

K a t r e i t á: A kai gon satriksi tu šķieršļus, kod, pametṣ studejis, nūkliusi tymsijā dzimtinis kōktā?

J ō n e i t ṣ: As strōdōšu, krōšu santimu pi santima, breivijōs šaltis gataveišu lekcejis i pec dažim godim grīzšūs atpakaļ iz augstškolys myurim.

K a t r e i t á: Nā, brōleīṭ, tici maṅ: tu, ticṣ ōrpuṣ studeju rindža, aizarausi ai cytu dorbu, tu pyuleisīs vāsṭ gaismu tymsōkijim brōlim i pamazom mīreisīs ai dzeivis apstōklim i vairōk augstškolys myuru tāv narádzāṭ — tō pec paklausī maná! Paliṭ tápaṭ Reigā! Centīs! Karoj vysam pretim! A as braukṣu par školōtōju i tāv paleidzeišu.

J ō n e i t š: Tu strōdōsi, a as par tovim svīdrim mōceišūs?!

K a t r e i t á: A kas to šymā ļauns? Tadei tu ari strōdōsi; mās obeji strōdōsim i vieļōk otkon bīsīm kūpā.

J ō n e i t š: Nazynu, nazynu, kas dorams...

K a t r e i t á: Nikas, vyss bīs labi. Siestīs lobōk šur pi vakariņom!

J ō n e i t š: Paļdis mōs! Maņ pavysam nazagryb.

K a t r e i t á: Lai gon nazagryb, tūmār jōād. Jam maizeiti i siļči, tejis vītā izdzārsim pa glōzái iudinā i bīs labi.

J ō n e i t š: (*Sāsdamīs pi golda*) Katreit, kū as dareitu, ka tevā nabejš. Tagad, lai gon vysur biedeiba i tryukums, tūmār sirdái atpyutu var raš, a tod... tod tik osorōs sāv draugu rostu!

K a t r e i t á: Brōļ, narunōsim tik skumu lītu! Lobōk pastōsti kū tu šudiņ darieji!

J ō n e i t š: Pec lekcejom dūmōju, sok, īšu pazavieršu, laikam Daugmalī kaidu dorbu rasšu, i par laimi beja pīnōčš kugeitš, nu as vasalys pīcys stuņdis nūstrōdōju pi tō izlōdeišonys. Nu sōkuma beja kauns, a vieļōk pīrodu.

K a t r e i t á: Da, brōleit, tik tagad mās saprūtom, kaida dzeivā Latgolys studentam Reigā. Tūmār, nabādoj, nakreit izmysumā — mūsu vacōkijai paaudzái ari na vīgļōk beja Pīterpilī. Maņ līkās, ka mās grybom glōbņ nu šaidim vōrgim cytus, mūsu dorbs mums jōpadola: vīnim jōnōk tautys vydā, jōsiej tautā loba sākla, a cytim jōkaroj par tautys breiveibu, pret vysom nataisneibom, tautys pīšmaukšonom i tōs izsyukšonu, seviški pret tymseibu i dzeršonu.

J ō n e i t š: Da, tam tai bītu jōnūteik, a kai gon panōkņ šytū dzeivī?
(*Kludzynoņ durovōs*)

K a t r e i t á: Lyudzom īkšā!

E i k s š: (*īīdams*) Lobs vokors kungim! Dīvs svietej!

K a t r e i t á i J ō n š: Lobvokor, deputata kungs! Ai svieteibu!
Lyudzom, lyudzom pi mums!

E i k s š: (*Vasalojās ai Katreiti i Jōni*)

K a t r e i t á: As ļūti atsavainoju, deputata kungs, par šaidu nakörteibu pi mums! Lyudzu pīdūdit! (*Katreitá jem nu golda traukus i nas ōrā*)

E i k s š: E, Katreitis jaunkundzá, kas gon nazyna mýsu studenta dzeivis Reigā!

III skots

(*Tī poši*)

J ō n š: Kur ta, jiuš deputata kungs, sadūmōjuši mýsus kaut ņaizi apmeklāt! Laikam gribit ī pazazeit, ai latgalīšu studentu dzeivi Reigā; tys ļūti pateikami.

E i k s š: Nu tai, Jōnā kungs, jau seņ gribieju jiusus apmeklāt i tyvōk ai jums ī pazazeit, bet vys tryuka laika.

J ō n š: Kū lai dori: jiuš deputati pōrōk apkrauti ai dorbim. Tai jau ir: kū atbiļdeigōks omots, tū vairōk dorba.

E i k s š: Jā, jā, Jōnā kungs, jau vysā nūzastrōdōts, kab kaut ōtrōk breivlaiks nōcš!

J ō n š: Nu, bet breivlaikā ari jums atpyutys nikaidys — jōbraukoj pa pogostim i jōdūd tautai riekins par sovu darbeibu Saeimā.

E i k s š: A jau! Tai nūzastrōdōts, ka nav paņ spiejams izbraukņ kur iz laukim. Māš jau Centrālyjā komitejī tai i nūsprīdām, ka deputatim pošim navā laika braukōņ pa pogostim, bet jōpasyuta cyti bīdri, lai paskaidroj ļaudim, kū lobu asom dariejuši.

J ō n š: Nu bīdru gon jums papylnam; var jau tī jiusu vītā pabraukōņ.

E i k s š: Jā, bīdru gon mýsu partejī papylnam, bet oratoru nadaudz. Voi zyni, ka dažs vāpla loba vītā tik pīputroj i izablamej. As jau šukor tai i atgōju pi jums pōrrunōtu, voi nabýtu jiuš ai mīru dažōs vītōs nūturāt mýsu partejis tautys sapuļcis.

J ō n š: Bet, deputata kunga, as tak naasu partejis bīdri; kai gon as lai turu sapuļcis jiusu partejis vōrdā?

E i k s š: Tys nikas! Mūsu partejī nav gryuši īstojams. As jau runōju par jums ai cytim mūsu deputatim i vysī pīkreit pījimņ jiusus partejī.

J ō n š: Da, labi jau bētu pabraukūt pa dzimtini i paskaidrōt tautai, bet as leidz šam pōrōk moz asu nūzadorbōjīs ai politiku i tō pec patīseibā nazynu, kū kaida parteja ir dariejusā tautys lobā.

E i k s š: Par šitū, Jōnā kungs, nabādojit! Māš jums dūsim saraksteitus vysus myusu parteju nūpalnus i pōrmatumus vysom cytom partejom.

J ō n š: Tūmār, nazynōdams vysa labi, ļūti vīgli var īskriņ kai ciercinš palnūs.

E i k s š: Par šitū nabādojit! Nu īsōkuma kaidu vīnu, ūtru ņaizi nūbrauksit ai mūsu bīdri Anceiti kūpā, pazaklausāsīt, kai jys atspākoj vysus uzbrukumus i vieļōk varāsīt vīns patš. Vajaga bēt tikai drūsam i, ka kas sōkš pōrmāst, soki, ka tys maly, ka par malym sauksim māš pi tīsys, i mýsejī ļauteni īticās.

J ō n š: Lels paļdis deputata kungam, par šaidu uzticeibu, tūmār līkās, nikas naiznōkš.

E i k s š: Jōnā kungs, nadūmojit, ka jiuš braukōsit breivi – māš jums labi viņ atolgōsim i nōkušōs vieleišonōs tiksīt mūsu listī voi par īriedni kaidā ministrejī. Taču nauda jums tagad ļūti vajdzeiga.

J ō n š: Da nauda gon maņ vajdzeiga... tūmār..

E i k s š: Jūceigs jiuš cylvāks: cyti lyudziņ-lyudzās, bet jiuš dūdamō najemot.

J ō n š: Tys varbēt i taisneiba, ka as jūceigs, tūmār par jiusu parteji agitāt nagrybu.

E i k s š: Tys zeimōj, ka jiuš namīļojit sovys tautys, ka jiuš nagribit sovys tautys lobā strōdōt! Šitō viņ nu jums as nagaidieju!

J ō n š: Tautys lobā strōdōt?! Cik skaiški skaņ šī vōrdi!.. Bet, deputata kungs, cik gon ir tūs, kas eistyn tautys lobā strōdoj?

E i k s š: As atsavainoju: maņ nav vairōk šudiņ laika. Ceru, ka jiuš pōrdūmōsit i poši mums pīzateiksīt. Ai Dīvu!

J ō n š: Ai Dīvu, ai Dīvu, deputata kungs!

IV skots

(*Jōnš, Berta*)

J ō n š: (*Vīns patš*) Kas gon b̄ytu naizdarāt̄ jūka: pajimt̄ nu jīm naudu, nūbraukt̄ iz vīnu-ūtru vītu, zemnīcenim šī-tū pastōstāt̄, drusku palilāt̄ šū parteji, sabārt̄ labi viņ aiz ōdys cytom i vot ōtri viņ cylvāks tyktu cīnī i gūdā... (*Kludzynoju durovōs*)

J ō n š: Lyudzu ikšā!

B e r t a: (*īīdama*) Labvakar, Jāņa kungs! Vai Jūs viens patš?

J ō n š: Lobvokor, lobvokor, Bertys kundzā! Kū lobu teiksīt?

B e r t a: Redziet, Jāņa kungi, es gribētu pārrunāt ar jums par parādiem, man patlaban ļoti nepieciešama nauda. Vai nevarētu jūs man kaut pusi, nu kaut piecdesmit latu nomaksāt?

J ō n š: Voi as jums tik daudzi porōdā?

B e r t a: Jā, jā, no tiesas pāri simtam latu.

J ō n š: Pōri symtam latu!.. Kū jiuš sokot?

B e r t a: Jā, jā! Īstā patiesība; pie manis viss sarakstīts.

J ō n š: Pōri symtam latu!.. A kur jimt̄ naudu kū samoksōt̄? Bertys kundzā, esit tik loba kaut dažys dīnys apgaidāt̄!

B e r t a: Dažas dienas uzgaidīt gan nebūtu nekas sevišķs, bet man ir ziņas, ka jūs pavisam esat nespējīgs maksāt...!

J ō n š: Kas? Jums ir zinis, ka as naspiejeigs moksōt̄? Šōs zinis ir maly! As jums reit paņ varu nūmoksōt̄ vysu porōdu, ka tik gribeišu.

B e r t a: Nu ko nu jokot... vai gan es nezīnu jūsu apstākļu... Bet vai ziniet ko?.. Ja jūs man būsiet labs, es jums pastāstīšu vienu lietu...

J ō n š: Lyudzu, lyudzu stōstit!

B e r t a: Redziet, lieta ir šāda: jūs ir iemilējusi viena ļoti bagāta tirgotāja meita, ja jūs esiet gudrs — variet kļūt laimīgs.

J ō n š: Kas?.. manī ir izamīļojusā vīna bogota tiergōtōja jaunova?! Voi tys taisneiba?..

B e r t a: Jā, Jāņa kungs, tas ir īsta taisnība! Ja jūs esat gudrs, jums šis gadījiens nav jālaiž garām.

J ō n š: Bet kas vinā ir, tei jaunova?

B e r t a: Viņa ir viena bagāta tirgotāja meita, kam divas mājas Rīgā un vesela muiža uz laukiem, Padomājat vien: divas mājas Rīgā un vesela muiža uz laukiem! Arī pati jaunava ļoti skaistu un jūs viņa ļoti, ļoti mīl.

J ō n š: Bet kai vinái vōrds i pavōrds!

B e r t a: Varbūt jūs viņu pazīstat, viņai vārds Elvīre?

J ō n š: Voi nabjš Krūmiņu Elvīre?

B e r t a: Jā, jā! Tā pati vien ir! Viņa jūs ļoti, ļoti mīl.

J ō n š: Krūmiņ Elvīre mani mīļ?! Voi tys varams!..

B e r t a: Ja jūs maniem vārdiem neticat, tad pārlasiet šo zīmīti.
(*Dūd Jōnám viestuli*)

J ō n š: (*Losa*) Mans Dievinātais sapņu Princis! No tā brīža, kad jūs pirmo kārtu pamanīju pie Eglīšiem, ne dienu, ne nakti nebaudu vairs mierā. Jūsu tēls stāv visad manā priekšā, un mana sirds slāpst kļūt jums tuvu, tuvu. Ja jūs zinātu, cik sāpju ciests un asaru liets, jūs nepamestu manis...

B e r t a: Vai arī tagad neticēsiet man?

J ō n š: Da, arī tagad nazagryb maņ ticāt: vyspyrms, šai viestulái nav adreis i nav paroksta. Kas gon zyna, kas i kam šū viestuli ir rakstiejš?

B e r t a: Kā Dieva priekšā saku jums, ka šo vēstuli ir rakstījusi Krūmiņu Elvīre jums. Bet jūs ne vien Krūmiņu Elvīra mīl, bet arī vairākas citas.

J ō n š: Bet kō pec ta ni adreis, ni paroksta?

B e r t a: Redziet, lieta ļoti vienkārša: šo vēstuli es paņēmu no viņas galda viņai neredzot, lai jums parādīt kaut šo mazumiņu.

J ō n š: Varbūt arī taisneība, ka viņa mani mīl, bet as asu devš vārdu cytai.

B e r t a: Joki! Kas gan bērna vārdiem tic, kas bērnībā teikts, tas pilnmūžā neder.

J ō n š: Nā, kas ļaizi teikts, tys jōsorgoj.

B e r t a: Joki! Visi tāpat saka, bet raug, nāk laiks un viss dzīvē mainās: kas agrāk bijis svēts nu liekas nieks un otrādi. Nē, nē, Jāņa kungs šī gadījiena nepalaižat garām! Padomājiet vien: jūs kļūsiat bagāts vīrs; bez bēdām nobeigsiat savas studijas; jūs kļūsiat dakteris, inženiers vai jurists; jūsu priekšā visur durvis kļūs tad vaļā. Un ja kādreiz jūsu mīlestība dzistu, ja kādreiz citai gribētu jūs dāvēt savu sirdi, tas taču patlaban ļoti viegli panākams — nāksiet civilnodaļā un lieta cauri. Un ja jūs esat veikls kungs, jūs variet abām divām iztapt! Krūmiņai jūs būsiat raksta vīrs, bet savai mīlulei jūs paliekat kāds bijis mīlulis.

J ō n š: Gona, Bertys kundzā! As vēl naasu tik zamu kritš i pītiks šaidu runu!

B e r t a: Kā nu ziniet! Bet parādi?..

J ō n š: Porōdi bjš nūmoksōti.

B e r t a: Es dodu jums līdz parītdienai termiņu. Ja parīt parādi nebūs nomaksāti, būšu spiesta izraidīt jūs no mājas... Esiet sveiki! (*izīt*)

V skots

(*Jōnš, Broneitá, Berta i vieļōk Katreitá*)

J ō n š: (*Vīns patš*) Krūmiņa Elvīre mani mīl.. Ari cytys mani mīl... Cik sovaidi... Krūmiņu Elvīre... jei taidā maiga, sirsneiga, atklōta — vārdu sokūt ļūti loba jyurmalitá. I vyss varbūt, ka mās būtu laimeigi: as īspaidōtu jū, jei mani i tai mýsu raksturi nūzagludynōtu. A Broneitá?.. Da, itys būtu patš gryutīs. Kai gon

jū pamást!.. Lai gon nikas nav nūticš — jai ōtri rostūs cyts...
tūmār... tūmār gūda vōrds... (*Kludzynoņ durovōs*)

J ō n ņ: Lyudzu īkšā!

B r o n e i t á: (*īīdama*) Lobvokor, Jōneī!

J ō n ņ: Broneī, kur ta tu tá tykusá!. Vasala, vasala, muna dōrgō
Broneitá! Lyudzu siestīs!

B r o n e i t á: Voi ta tu vīns patš?

J ō n ņ: Nā, mās obi ai Katreiti tá, a Katreitá ir nūgōjusá pi kaidys
draudzinis cīmā. Ceru, ka ōtri bēs atpakaļ.

B r o n e i t á: Jōneī, kaidis tu pōrzamainiejs; laikam pōrōk daudzi
dorba?

J ō n ņ: Voi ta taisneiba, ka as pōrzamainiejs? Maņ līkās, ka as tys
patš.

B r o n e i t á: Nā, nā! Daudzi vōjōks esi palicš — nastrōdoj tik
daudzi, napōrzapyulāj!

J ō n ņ: Nā, Broneī, táv tik tai rōdīs, as taidis patš, kaidis beju... A
stōsti, kai táv pateik pi bārnim?

B r o n e i t á: Voi zyni, Jōneī, as asu pōrōk laimeiga pi sovim
mozenejīm. Jī taidi mīly, paklauseigi, prōteigi i ļūti centeigi,
maņ ļūti pateik pi jīm strōdōļ.

J ō n ņ: I tu spáj jūs savaļdāt?

B r o n e i t á: Ļūti vīgli. Taišni nadūmōju, ka tai vīgli jūs savaļdeišu.

J ō n ņ: Laikam gon na řaizi esi pīstatiejusá pylnu koktu leidz kai
cōļu loktā.

B r o n e i t á: Voi zyni, leidz šam nivīna.

J ō n ņ: Nu i pedagogs nu tevá! Pi šaida pedagoga i as ai prīcu nōktu
školā.

B r o n e i t á: Lyudzu, lyudzu! Bet tevi gon bēs jōdzan kotru dīnu
kaktā i jōstota iz zviergzdim.

J ō n ņ: Voi ta as tik namīreigs?..

B r o n e i t á: Kas gon tevi zyna, kū tá Reigā dori. Skotīs viņ: Mans
Dievinātais sapņū Princis! (*Giun viestuli i losa tōļōk*)

J ō n ņ: Broneiņ, nalosi, dūđ ņur! (*Jem nūst nu Broneitis viestuli*)

B r o n e i t á: (*atdūdama viestuli*) Niu vyss pagolam! Jys mīļ cytu,
jys mani mōnej... I as vāļ tycu. (*Raud*)

J ō n ņ: Broneiņ, natiņ itam rokstam! Nikas nav mōniejņ! Vyss pa
vacam...

B r o n e i t á: Nā, nā! Nav taisneiba, ka vyss pa vacam! Spardama
par slīksni kōji, pazynu pōrmaini... Ai Dīvu! Vairs tu manā
naredzeisi!

J ō n ņ: (*Aizskrīn Broneitái priķšā*) Broneiņ, pazaklauņ! Tá
pōrprotums! Tá nā muna vainá!

B r o n e i t á: Nā, Nā! Laidņ mani prūjom! Tu naasi vairs tys! Tu mani
mōnāj! (*Gryb izbāgņ pa durovom, a Jōņ nalaizņ*)

J ō n ņ: Broneiņ, paciņ drusku! As tāv vysu izstōsteišu patņ.

K a t r e i t á: (*īīdama*) Vasala, Broneiņ! Cik as priķeiga tevi radzūt!
Dūđ mutis! Bet kas ai tevi?! Kur tu steidzīs? Kō tu raudi?

J ō n ņ: Mōs glōb mýsus! Paleidņ nūskaidrōņ pōrprotumu!

B r o n e i t á: (*raudōdama*) Da... Pōrprotumu?!

K a t r e i t á: Kaidu pōrprotumu? Soki, Jōneiņ, dreizōk!

J ō n ņ: Redzi, Berta īnásá ņū zeimeiti i sacā, ka tū rakstiejusá maņ
Krūmiņū Elvīre, i Broneitá pōrprota ņū vysu.

B r o n e i t á: Da, pōrprota?..

K a t r e i t á: (*apskaudama Broneiti*) Broneiņ, naraudi! As tāv vysu
izstōsteišu; as tagad saprūtu, kas nūticņ – Jōneiti ir gribiejuši
īpeiņ sovūs teiklūs. Vot ņudiņ tei viļtineica beja pi manā i
lyudzá, lai as paleidzātu Jōni saprecāņ ai kaidu tī tiergōtōja
māitu, i kod as nu ņō atsateiķu, tod sōcá pīdraudāņ ai
padzeišonu nu dzeivūklá. Jōneiņ, parōđ ņur tū viestuli!

J ō n ņ: Lyudzu, mōs!

K a t r e i t á: Vot viļtineica! Poņys máita sarakstiejusá, a jei mōnej ai
Krūmiņū Elvīri...

J ō n ņ: Nā, tys navar býņ!

K a t r e i t á: Tys tai ir! As labi pazeistu Bertys máitys rūkrokstu. Šys ir jōs pošys dorbs!

J ō n š: Vot rogonā, na bōba! (*Syt durovōs saukdams*) Berta! Berta! lyudzu šur!

B e r t a: (*īīdama*) Ko nu labu teiksiet?

J ō n š: Tu viļtineica! Kū tu mani mōnāj! Voi šei viestulá Krūmiņu Elvīrys? Tei tok tovys pošys máitys!.. Kai táv kauna navā! Tu roгона, na bōba!

B e r t a: Vai tū vēl mani bārsi! Nomaksā drīzāk parādus un tinies ar visām savām lupatām laukā!.. „Čangalis”!

J ō n š: As táv tivleīš samoksōšu! (*Giun krāslu, a Katreitá pīskrīn i tur klīgdama*) Nadori muļkeibys!

B r o n e i t á: (*iz Bertu*) Cik Jōnā kungs jums porōdā?

B e r t a: Vai ta tev vajadzīgs to zināt! Bet ja gribi, tad zini ar: simts pieci lati!

B r o n e i t á: (*Pasnādz Bertai naudu*) Ša táv symts pīci lati i āj dreīžōk sovā ustobā!

B e r t a: (*jymdama naudu*) No rītdienas jums dzīvokļa pie manis nav! Ārā, nekrietnie „čangaļi”! (*izīt*)

J ō n š: Ōrā viļteigō „čyulītá”! Rogona! Broneiņ, nadūd, jai naudys! Jei mani vysu laiku mōnāja!

K a t r e i t á: Nu redzi, Broneiņ, ka vysam vaineiga šei viļtineica.

J ō n š: Broneiņ, pīdūd maņ! As tūmār beju drusku iticiejš šai viļtineicai — dūd maņ rūku!

B r o n e i t á: (*dūdama rūku*) Jōneiņ, dzeivá vysam škola! (*iz Katreiti*) Katreiņ-mōseņ, as táv atvežu pazeimōjumu iz Znūtenim par ūtrū skolōtōju! (*Pasnādz Katreitái pazeimōjumu*)

K a t r e i t á: Kas? Pazeimōjums par skolōtōju? (*Losa*) Cik as laimeiga! Šudiņ vysu vokoru nūstaigōju maklādama naudys biletam leidz aprīnká valdái, i vot pazeimōjums patš klōtu. Cik

laimeigi! Cik laimeigi! Pec dažom dīnom nesšu gaismu
tymšokijīm brōļīm i mōsom!

B r o n e i t á: (*Īt pi Jōneiša*) Jōneit, kō pec tu taidš dryums?
Aizmierssim šū vokoru i būsīm otkon kaidi bejom.

J ō n š: Tai, Broneit! Tu aizmiersti šū vokoru, a maņ šys vokors ilgi,
ilgi jōpatur sáv atminī. Da, tovi vōrdi patīši: dzeivá vysam
škola!

A I Z K O R S

Pīktīs cielīņš

(Rutku Jōņš — doktorš i jō sīva Broná, kas ņaizi žālsirdeigō mōsa, pījem slymūs.
Obeji gārkti boltūs priškautūs)

I skots

(Jōņš, I slymīs, II slymō)

I s l y m ī s: *(Apmāram 80 godu vacs. Garā sveitā, veizis kōjōs itt.)*

Vasaly, kungs!

J ō n ņ: Vasals, vasals, dzádzeiņ! Voi ta tu slyms?

I s l y m ī s: A jau, kungs, vysā slyms.

J ō n ņ: A kai ta tevi sauc?

I s l y m ī s: Solā par Lāpausi, a pogostā to vys roksta par Vylkausi.

J ō n ņ: A kai tāv vōrds?

I s l y m ī s: Dovidš, kungs.

J ō n ņ: Nu kaida cīma?

I s l y m ī s: Nu Vacumnīku.

J ō n ņ: A cik tāv godu?

I s l y m ī s: Daudzi, kungs! Vāļ misejis laikus pīminu.

J ō n ņ: Tys zeimōj, kaidu 70-80 godu.

I s l y m ī s: Cik to ir, ka na vairs.

J ō n ņ: Labi. A kas ta tāv sōp?

I s l y m ī s: A jau, kungs, tys myužēigīs dūrsnis nalīk maņ mīra.

J ō n ņ: A voi tabaku tu peipáj?

I s l y m ī s: Nu kai ta bez tabaka: vacijam jau tik tei vāļ prīca, ka izrausi peipeiti. Ka jau tabaka nabejš, to pavysam bŷtu beigys.

J ō n ņ: Nu redzi vacīs, ka gribi kab nabŷtu dūrsnā, māt molā peipi: bez peipis nanūmiersi, a ka peipeisi, ōtri viņ dūrsnis kopā liķš.

I s l y m ī s: E, kungs, kab jau nu peipis kas miertu, to seņ vysī bŷtu kopā. Kū jau, kungs! As patš na vīnu peipeiti asu sagrauzš, a vys dzeivoju.

J ō n ņ: Dzeivoj gon, a žālojīs ai dūrsni. Lobōk ītiņ maņ i pōrstōj peipāt.

I s l y m ī s: A voi ta tu, kungs, maņ zōļu nadūsi?

J ō n ņ: As tāv soku, kaidys vyslobōkōs tāv zōlis — napeipáj!

I s l y m ī s: Kū jau, kungs!

J ō n ņ: Labi. Ša tāv zōlis. Dzersi trejs ņaizis dīnā pa ādamijai lizeikai: pec brūkastim, azaida i vakariņom. Itys tāv drusku paleidzās, a ka gribi palikņ vysā vasals, to, nūbrauņ iz sātu māt sovu tabaka repi i peipeiti ceplī.

I s l y m ī s: Labi, labi kungs! Paļdis par zōļom! Ai Dīvu! (*izīt*)

J ō n ņ: Ai Dīvu, ai Dīvu. Nōkušis!

II s l y m ō: (*Vāceitā veizjōs īīdama*) Vasaly, kungs doktorņ!

J ō n ņ: Vasala, vasala, ņoceiņ! Kai tevi sauc!

II s l y m ō: A ta Ratinīku Bōrbola nu Lyuku cīma.

J ō n ņ: A cik ta tāv godu?

II s l y m ō: Jau kaidu ņetradesmit bỹņ gon.

J ō n ņ: A kas ta tāv sōp?

II s l y m ō: A ta kungs, kōja! Vot aizvakar nazkur pōrzadyurā i sōka sōpāņ.

J ō n ņ: (*Atraisa kōji*) Oi kaida nateira... Broneiņ, izmozgoj jai kōji, piliņ plōksteri i labi apsīņ! (*Iz slymū*) Nikas. Pec divom-Ćetrom dīnom bỹsi vasala, a verīs, naraiņ poša kōjis valī i pec Ćetrom dīnom atbrauc vāļ. (*Broneitā mozgoj kōji*)

II skots

(*Tī poši i III slymīs*)

J ō n ņ: Nōkušis!

III s l y m ī s: (*Godu 40-50 vacs. Nūpleisušā kaņucenī apjūstā ai auklu itt. īīdams*) Vasaly, kungi doktori!

J ō n ņ: Vasals, vasals, dzādzeiņ! Voi ta tu slyms?

III s l y m ī s: Kai sokūt jōsoka, kungi doktori, patņ nazynu, kas ir, kas nā.

J ō n ņ: A kai tevi sauc?

III s l y m ī s: Kai mani sauc?.. Da... da... Lai jū lyga: pi mālis gola ir, a ōrā naspryuk...

J ō n ņ: Varbūt kāds zvierbulš voi ceirulš?

III s l y m ī s: Nā, nā, kungi doktori, nā! Putyns gon, a na zvierbulš.

J ō n ņ: Varbūt žogota?

III s l y m ī s: O nā, kundzeņ, nā! Pavysam cytaids... Ā lai jū Dīva rūkā: pi mālis gola ir, a ōrā naspryuk. Va dzie, kundzeņ, laikam tu patš dazagōdōsi: voi zyni tū putineni, kas sīnu pļāunūt pa pļovu loksta?

J ō n ņ: Varbūt cirseitš?

III s l y m ī s: Nui, nui, kundzeņ, nui! Cirseitš gon, Cirseitš. Tys patš jau ir pļovys meideitōjs. Da, da, Cirseitš, Cirseitš.

J ō n ņ: A vōrds kai tāv?

III s l y m ī s: A vōrda to jau naaizmierssi; vōrds ta Jeduženš. Da, da, Jeduženš, Jeduženš...

J ō n ņ: Nu kaida cīma?

III s l y m ī s: Cīmu to jau mýsejū vysaiž ļaudš sauc: i par Žļaugdenim, i par Kaušnim, i par Šmakoucņikim, a cyts i par Žeireišim. Kai jau kundzeņ gribi, tai i roksti.

J ō n ņ: Lai býš vysim kūpejis, tys ir Dzārōju cīms. Soki tagad, kas tāv sōp?

III s l y m ī s: A jau, kungi doktori, pať izstōstāt navaru: kōp viņ iz sirdš nazkas kai akminš.

J ō n ņ: Voi āst tāv gribis?

III s l y m ī s: Grybātūs gon, a kai tik īiessi, tai velās viņ iz sirdš kai komulš. Nazynu patš, kas ir, kas nā!

J ō n ņ: Voi nazarōda tāv cytu řaiz „ragaineiši”?

III s l y m ī s: Aha, godōs gon, kungs, godōs. Dažu řaiz pīci-seši apleik doncoj. Da, da, maitys, da; doncoj gon apleik, a cytu řaizi i veiktis sōc.

J ō n ņ: A voi „šnābeiša” tu daudzi dzār?

III s l y m ī s: Kū jau, kundzeņ... Kas maņ zemņīkam tū devš.
Laimá, ka vāļ svātdīņom voi tierga dīņom kaidu pušbuteleiti
izkļausi, a cytom dīņom to i pauš natrōpsi.

J ō n ņ: Nu redzi: vysa tova slimeiba i ir tō pec, ka tu svātdīņom i
tierga dīņom dzár „šnábeiti”. Ai „šnábeiti” tu sadadzynoņ sáv
īškys i vieļōk esi vasalu nedeli slyms. Ka gribi bīt vysod vasals
i izbāgť nu komulá, kas iz tovys sirdš velās, to nu šōs dīņys
najám vairs „šnábeiša” ni mutī!

III s l y m ī s: Kungi doktori, a zōļu maņ nadūsit?

J ō n ņ: As táv soku zōlis; klausi maná i bīsi vasals!

III s l y m ī s: Kundzeņ, idūd maņ zōlis!

J ō n ņ: Jūceigs tu cylvāks: tu dori taipat kai tys, kas sovai sātai
pīlyktu guni i lyugtu zōļu ai kū apdzāst.

III s l y m ī s: Ē, kungi doktori, voi ta nav zōļu ai kū apdzāst!
Pajiemī pasmieli iudiná i apdziesi. Tai i tu, kungs, idūd maņ
taidys zōlis, ai kū varātu pušbuteleiti apdzāst.

J ō n ņ: Labi. Ka jau taidus skaistus pīmārus maņ soki, to as táv
dūdu zōlis: pec kotrys „šnábeiša” glōzeitis, izdzár vīnu spani
iudiná.

III s l y m ī s: Kundzeņ, voi ta navarātu vītā iudiná „šmakoucenis”?

J ō n ņ: Nā, tik iudini!

III s l y m ī s: Va dzie, kundzeņ tadei „šmakoucená” ir tyspat
iudisnenš tik caur žēireiti iztacynōts.

J ō n ņ: Vot tei i nalaimá, ka iztacynōts caur žēireiti, a žēireitī to
mīzeiši i apeineitš. Ka jau gribi tacynoņ sáv caur žēireiti, viņ
nalič ni īsola, ni apeiņu, ni kō cyta, tod vareisi dzárt, cik viņ
gribeisi.

III s l y m ī s: Ak jau kai sokūt jōsoka, kur maņ zemņīkam ai
mōceitu īzarunōť. Kundzeņ, voi ta jau tu maņ nikaidu zōļu i
nāidūsi?

J ō n ņ: Ka naklausi maná, ōtri viņ patš sajimsi pošys lobōs zōlis —
kopā tevi izzōļōš.

III s l y m ī s: Ka jau, kundzeņ, ai kopu mani bīdāj, raudzeišu māsť
molā i tō ryugtō vairs ni mutī.

J ō n ņ: Ka jau tai, to vot tāv zōlis. Nūbraucņ iz sātu, sabár šū puļveri
glōzī iudiná, izdzer i bysi vasals.

III s l y m ī s: Ā, paļdis i paļdis tāv, kundzeņ! Lai tāv Dīvs dūd lobu
veseleibu. Ai Dīveni, kungi doktori! (*Izīt*)

J ō n ņ: Ai Dīvu, ai Dīvu! Verīs, kab vairs „šnábeiša” ni mutī!

J ō n ņ: Nazyn, nazyn, cik ilgi muns slymīs bỹš vasals... Broneiť, voi
tu vāļ nabeidzi pōrsiť kōji?

B r o n e i t á: (*Sīdama*) Jau beidzu. (*Iz slymū*) Čoç, voi piertī tu seņ
beji?

II s l y m ō: Kas tī staigoj. Kai mōtá mozu izmozgōja, tai i gaidu,
kolš pec nōvis ūtru řaizi nūmozgōš.

B r o n e i t á: Vot tys to i nalabi, ka tu iz pierti nastaigoj; vajag kotru
sastdīņ iť iz pierti. Nu, áj sáv tagad vasala!

(*Bōrbola izīt saceidama*): Ai Dīvu! Paļdis jau paļdis par zōļom!

J ō n ņ: Da, Broneiť, vāļ mỹsu dzimtinī na dasmyti, a symti i
tyukstūši šaidu Bōrbolu, kas tik divi řaizis dzeivī bauda pierti.
O, biedeigō dzimtiná, cik daudzi vāļ tevī vōrgu, tymsuma i
nateireibys!

B r o n e i t á: Nā, Jōneiť, nav kō vairs bādōť: jaunō paaudzá dzan
kopā nateireibu i tymsumu. Kū dīna, tū mozōk šaidu Bōrbolu,
Cīrseišu i Lāpaušu.

J ō n ņ: Da, Broneiť, tāv taisneiba: škola iznycynōš pi mỹsu
tymsumu i nateireibys deigļus, pacáļš kulturu i násš spūžōkus,
lobōkus laikus dzimtinái.

B r o n e i t á: Jōneiť, vāļ daudzi aiz durovom; strōdōsim tōļōk, lai
ōtrōk snāgť paleigu biedeigim brōlim i mōsom!

J ō n ņ: Tai, strōdōsim tōļōk! Nōkūšis!

III skots

(Tī poši. Kolpyuná. Moneitá – škoļneica)

S l y m ō: *(Sīvītá godu 40)* Vasaly, kundzeņ!

J ō n ņ: Vasala, vasala, čoceiņ! Kai tevi sauc?

S l y m ō: Lopsu Brigita nu Sīkulim.

J ō n ņ: Voi ta tu slyma?

S l y m ō: A jau, kundzeņ, navaru pavysam i rozstōstāt. Dadzynōt i dadzynoj... Nazynu, kas bȳš, kas nabȳš. Avui, avui... tai i dadzynoj...

J ō n ņ: Siestīs šur iz krāsla! *(Slymō sāstās i Jōņš rauga puļsu)*

S l y m ō: Jau, kundzeņ, esi cik lobs, īdūd maņ lobōkys zōlis! Šakur atnešu tāv kaidu desmit ūleņu. Gribieju atdūt tovai kolpyunái, a napijámá. Soka, ka šai naasom ļauts jimt. Pajám jau tu, kundzeņ, i īdūd maņ lobōkys zōlis!

J ō n ņ: Nikas. Nazabeistīs: bȳsi vasala. Tagad īsi pi mȳsu slimineicā, dīnys pīcys paguleisi i bȳsi vasala.

S l y m ō: Avui, avui, kundzeņ! Pīcys dīnys!.. Nā, kundzeņ, tu jau maņ īdūd lobōkys zōlis i as braukšu iz sātu.

J ō n ņ: Nā, iz sātu braukť tāv navar — tāv karstīnā. Braukdama tu vāļ vairōk pōrsalsi, i tod nikaidys zōlis tāv naleidzās. Broneiņ, vādjū iz ustobu Nr.14 i lič gultā!

S l y m ō: Kundzeņ, a tá ūlenis?

J ō n ņ: A ūlenis poša apiessi voi, kod izaveseleisi, pōrdūsi žydam.

S l y m ō: A jau, kundzeņ, esi tik lobs, pajám jau pajám!

J ō n ņ: Na labi, čoceiņ! Voi tu zyni, cik žyds moksoj gobolā?

S l y m ō: A jau, kundzeņ, kas tōs ir pōrdevš! As jau nikō nazynu. Sokōs, ka pa trejs rubli moksojom gobolā. As jau nikō nazynu.

J ō n ņ: A cik ta vysa ir šymā kerzeitī?

S l y m ō: Desmit gobolu, kundzeņ. Pajám jau pajám!

J ō n ņ: Ša tāv trejsdesmit rubļu, a tagad āj slimineicā!

S l y m ō: Paļdis jau paļdis, kundzeņ, par naudu. Ka jau izavešleišu, atnessu vāļ. Paļdis i paļdis! (*Broneitá izvad slymū*)

J ō n ņ: (*Vīns patš, zvona zvanenī*)

K o l p y u n á: (*īīdama*) Lyudzu, kō kungs, vielitās?

J ō n ņ: Ša pajám ūlenis. Tik kū nūpierku.

K o l p y u n á: (*Jymdama*) Kungs, šōs ūlenis vīna váceitá beja inasusá pi maná; prasāja pa trejs rubli gobolā, a golā atdává pa divi rubli gobolā.

J ō n ņ: A kō pec tu tōs nanūpierki?

K o l p y u n á: Tō pec, kungs, ka tōs voi zōperi voi ļūti vacys.

J ō n ņ: Navar bīt!

K o l p y u n á: Nu paraugi, kungs, pakloudzynōš pi ausš — patš tūpať teiksi!

J ō n ņ: (*Kloudzynoj pi ausš i tod pōrsyt vīnu, ūtru, trešu, catūrtu i голу-golā vysys sasvīž nateireibu spanī, saceidams*) Kū žyds napierka, tū maņ atnásá. Vot i tič ūtrā řaizī šaidom navaineigom bōbeņom. Dīnys vydā apvádá ap styuri. (*Iz kolpyuni*) Náš šū spani ōrā i nikam nastōsti!

J ō n ņ: Nōkušis!

M o n e i t á: Vasaly, doktora kungs!

J ō n ņ: Ā, Moneitá! Vasala, vasala! Voi ta tu slyma?

M o n e i t á: Nā, doktora kungs, as vasala! Maņ tik rūkys drusku nīz.

J ō n ņ: Nu parōdi tōs! (*Apskota rūkys*) Nu da... naizš. Ša táv, Moneiť, šōs zīpis! Mozgoj ai tōm trejs řaizis dīnā rūkys i pec dažom dīnom bīsi vasala.

M o n e i t á: Paļdis, doktora kungs! Ai Dīvu!

J ō n ņ: Ai Dīvu, ai Dīvu, Moneiť!

J ō n ņ: Nōkušis!

IV skots

(*Jōnš, Sļymīs, Broná*)

S l y m ī s: (*Rutku Odums, apmāram 70 godu vacs, uboga svōrkūs, ai kuli placus, vāzu rūkā, saleicš, siermu golvu i boltu bōrzdu, kōsādams iīt ustobā*) Vasaly, kungs doktorš!

J ō n š: Vasals, vasals, veceiļ! Siestīs šur iz krāsla!

S l y m ī s: Paļdis, kungs doktorš!

J ō n š: Kai tevi sauc?

S l y m ī s: Maņ, kungs doktorš, pavōrds ir Rutkys, a vōrds Odums!

J ō n š: (*sevi*) Rutkys Odums... A nu kaida tu pogosta?

S l y m ī s: Kungs, nu tōleja! Nu Lobōržu pogosta.

J ō n š: I nu kaida cīma?

S l y m ī s: Nu Meža Eļksneišu, kungs!

J ō n š: (*sevi*) Rutkys Odums... A kai ta tu tá ticš? Voi táv sovys sātys nav?

S l y m ī s: A jau, kungs!.. Kū ta darāť, ka taida nalaimá nūtyka. Nadūmōju gon, ka maņ bỹš jōit ubogūs, a tai nūtyka.

J ō n š: A kas? Voi kaida nalaimá nūtyka?

S l y m ī s: A jau, kungs doktorš, kauns i stōstāť. Lai jau Dīvs nadūd nikam tai darāť, kai as padarieju.

J ō n š: A kū ta tu taidu padarieji?

S l y m ī s: Redzi, kungs doktorš, as beju bogots saiminīks. Maņ vysa beja papylnam. Beja maņ i dāls, i maita. Obejus izmōcieju studentūs. Dālu gribiej izmōcāť par doktori. Bet, kungs, řaizi nūtyka nalaimá: as stypri viņ sazabōru ai sovu dālu i izdzynu jū nu sātys. Lai Dīvs sorgoj: vāļ ai lōstim. Dūmōju, ka dāls atsagrīzš i pōrprasās maná, a dāls kai gōja tai tik jū i redzieju. Tod gribieju pajimť maitai īgōtni, a i tei nūbāga nu maná. Muna poša pec dāla padzeišonys, tai aizabādōja, ka trešā nedelī myra. Palyku as vīns patš sovā sātā. Dūmōju, dūmōju, kū bỹš darāť. Golā jiemš pōrdevu sātu i naudu ilyku bankā. Dūmōju, ka bez bādys nūdzeivōšu nu procentim sovys vacuma

dīnys. A tá otkon jauna nalaimá: ļauni ļaudš apzoga banku i as palyku kai stōvu. Bādōja, bādōju, golā laižūs ubogōṭ. Sovā molā, kai i patš kungs saprūt beja kauns i tō pec atgōju šur, kur nikas maná nazyna. I vot jau 15 godu, kai klejoju nu sātys leidz sātai ai kuleiti placūs. Lobs cylvāks vāļ pasnādz gobolu maizis, a dažs pastuida ai suni. Atīt vokors, labi ka pīnōksi pi loba cylvāka durovom, to vāļ tiksī sylvā ustobā; a ka nā, to jōlein kaidā pyunī, kulā voi rejī, lai pavadāṭ nakti. Taišni kai zaglis voi slapkova slōpstīs pa ūtra mōjom... Lai jau Dīvs nadalaiž nikam šaidys dzeivis! (*īīt Broná*)

S l y m ī s: Vasala, „gaspažen”!

B r o n á: Vasals, vasals, veceiṭ!

J ō n š: A kur ta tovs dāls ai maitu? Voi ta tu jūs pavysam vairs nazyni?

S l y m ī s: Maita, dzierdieju, seņ myrusá, a par dālu jau seņ, seņ nikō nazynu. Dīvs tū zyna, voi jys dzeivis voi mirš. Nagribieju gon as jam ļauna darāṭ, a maņ beja korsta sirdš i as vysod vysu gribieju tik pa sovam. Laikam munys cītsirdeibys, ītipeibys, ūtra pīkrōpšonys i lelys lepneibys deļ mani Dīvs tai nūstrōpāja. Kab jau Dīvs koč dreižōk nōvi devš!.. Jau vysā panicš dzeivōṭ.

J ō n š: Tāṭ, voi ta tu maná ni druskys i napazeisti?

S l y m ī s: Kas?.. Voi ta tu kungs, bīysi Jōnš?

J ō n š: Nui, tāṭ as tovs dāls Jōnš.

S l y m ī s: (*Krysdams ceļūs*) Dīvs, pīdūd munys vainis! Apzažāloj par mani griecinīku!

J ō n š: (*Caldams tāvu kōjōs*) Tāṭ, naraudi!

S l y m ī s: Kungs, as naasu vairs cīneigs bīt tovs tāvs!

J ō n š ai B r o n i: (*Sādynōdami tāvu iz krāsla*) Tāṭ, aizmierssim senejū, dzeivōsim jaunu dzeivi! (*Jōnš raun tāvam nu placim kuli, saceidams*) Gon klejōtōja nostu nāš! Nu dzeivoj sovys pādejōs dīnys mīrā i sadereibā ai sovim bārnim!

S l y m ī s: Jōneiṭ-dieleņ, voi ta tu maņ pīdūd?

J ō n ſ: Tāt, as jau seņ tāv pīdevu!

S l y m ī s: To tu muns dāls Jōņš?

J ō n ſ: A jei muna sīva Broneitá.

S l y m ī s: Vedekleņ-maitiņ, pīdūd, pīdūd, ka as tik cīsirdeigs i lepneigs!

B r o n á: Tāt, tu pīdūd maņ! As beju pyrmō vaineigō; kō pec Jōneitš izamīļoja manī i sazaneida ai jums.

J ō n ſ: Broneiņ, mās vysi vaineigi i navaineigi: dzeivis viļni irōvá mýsus sovā straujā... O dzeivá, dzeivá, cik nūslāpumaina esi tu!

S l y m ī s: Dielen, a kai ta tu bez naudys, bez paleiga izamōcieji par doktori?

J ō n ſ: Tāt, par šū parunōsim vairōk cytā ņaizi; ſudiņ tāv pastōsteišu tik vīnu: Broneitá ai Katreiti, strōdōdamys par ſkolōtōjom, syutāja maņ pādejū santimu i tai as nūbeidžu augstškolu. (*Jōņš aizadūmoj i tod raudōdams*) Katreiņ-mōseņ, kur tu tagad? Tu pōrzastrōdōji, tu maná deļ dylūnī myri... Katreiņ... lobū mōseņ, kur tu esi?.. O Dīvs, aizmoksoj jai!

S l y m ī s: Oi... oi... oi... Dīveņ... pīdūd!.. (*Šķibās nu krāsla*)

B r o n e i t á: (*Turādama tāvu*) Jōneiņ, jys mierst...

J ō n ſ: (*Tauksta puļsu i tod*) Da, jys mierst... Zōlis, zōlis!.. Ōtrōk zōlis!.. (*Līk vatā zōlis pi daguna, raudōdams*) Dzeivá, dzeivá, Cik nūslāpumaina esi tu!

B r o n e i t á: Naraudi, Jōneiņ, tāvs vāļ namierst!

O d u m s: (*Atsadzeivynōdams*) Dīvs, nūcāl lōstus!.. svietaj bārnim!

J ō n ſ: Tāt, namiersti, padzeivoj ai mums!

O d u m s: Jōneiņ-dielen, tá tu pi maná... (*Vārdamīs iz Broneiti*) I tu vedekleņ-maitiņ pi maná... Bārni pīdūdit senejūs grākus! Dzeivōsim jaunu dzeivi: bez lōstim, bez bōršonōs, bez lomōšonōs, bez lepneibys i ūtra nycynōšonys, dzeivōsim mīleigi i sadareigi!

J ō n ņ : Tai, tāt, dzeivōsim jaunu dzeivi, pylnu izprateibys, mīra,
mīleibys i draudzeibys.

O d u m s: O, Dīvs, svietāj bārnim i bārnū bārnim!

A I Z K O R S

